

ZÁŠKODNÍK

JEDINÝ HRDINA, KTERÝ SVĚTU ZŮSTAL

ANDREW GROSS

Záškodník

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Andrew Gross

Záškodník – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

Andrew Gross

Autor bestselleru New York Times *Jediný muž*

Záškodník

**CPress
Brno
2018**

Záškodník

Andrew Gross

Překlad: Eva Kadlecová

Jazyková korektura: Kateřina Hošková

Obálka: Adam Pižurný

Odpovědný redaktor: Dalibor Kumr

Technický redaktor: Radek Střecha

Authorized translation from the English language edition *The Saboteur*.

Copyright © 2017 by Andrew Gross

Translation © Eva Kadlecová, 2018

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN tištěné verze 978-80-264-2143-6

ISBN e-knihy 978-80-264-2276-1 (1. zveřejnění, 2018)

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

Vydalo nakladatelství CPress v Brně roku 2018 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 34 475.

© Albatros Media a. s., 2018. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS MEDIA

Záškodník

Prolog

Za druhé světové války, před rokem 1943, se britská a americká zpravodajská služba již několik let zabývaly možností, že nacisté pracují na vývoji sofistikovaných a potenciálně rozhodujících zbraní, zbraní natolik mocných, že by mohly zvrátit průběh války. Týkalo se to i možnosti, že Němci dosahují pokroků v něčem, co Spojenci považovali za svou vlastní rozhodující zbraň – v atomové bombě. Britská zpravodajská síť se ze všech sil snažila zjistit rozsah nacistického pokroku v této oblasti.

Již v roce 1939 bylo jisté, že Němci pracují na atomovém výzkumu, který se točí okolo použití oxidu deuteria (D_2O) neboli „těžké vody“, která fungovala jako moderátor v rozhodujícím kroku separace izotopů, nezbytném pro vytvoření atomové bomby. Výroba D_2O vyžadovala obrovské množství elektrické energie, která v Německu nebyla dostupná. Přesto se však D_2O vyráběl a syntetizoval v menších množstvích v rámci výroby amoniového hnojiva v továrně společnosti Norsk Hydro u norské vodní elektrárny Vemork. Odlehlé zařízení bylo ukryté v úzké roklině pod náhorní plošinou Hardangervidda, v jednom z nejvíc opuštěných a nehostinných hornatých regionů z celé Evropy.

V říjnu 1941 tyto obavy ještě nabraly na síle. Britská zpravodajská služba dostala od dánského podzemí zprávu o setkání laureáta Nobelovy ceny, fyzika Nielse Bohra, s předním atomovým vědcem Německa Wernerem Heisenbergem, ředitelem berlínského Institutu císaře Viléma. Jejich rozmluva rozrušila Bohra natolik, že okamžitě poslal do Londýna výstrahu, v níž zprostředkoval své přesvědčení, že nacisté se díky experimentům s těžkou vodou ve Vemorku ocitli na pokraji získání devastující zbraně.

Churchill a Roosevelt na opačných stranách Atlantiku shodně věnovali záležitosti maximální pozornost. V Anglii byla za tímto účelem založena tajná komise v rámci organizace známé jako Oddělení pro zvláštní operace

6 Záškodník

(Special Operations Executive, SOE), o jejíž samotné existenci věděla jen hrstka vyvolených.

Následující příběh je o tom, jak pouhých několik statečných mužů učinilo této hrozbě přítrž.

Část první

1

BŘEZEN 1942

Po horském jezeře kropenatém slunečním světlem supěla stará skřípějící loď. *Slunce Telemarku* bylo plně provozuschopné plavidlo, postavené roku 1915, poháněné uhlím, a i přes svých 490 tun dokázalo pořád urazit třicetikilometrovou vzdálenost přes jezero Tinnsjø z Tinnosetu do Mælu za necelou hodinu a půl. Toho dne převáželo asi šedesátku pasažérů spolu se dvěma prázdnými železničními vagóny v přídi, a mířilo zpátky k chemičce Norsk Hydro ve Vemorku, poté co byl jeho původní náklad přeložen na vlak do Osla v železniční stanici na druhé straně jezera.

Kurt Nordstrum přeplul jezero na lodi už stokrát, ale za poslední dva roky, co jeho vlast okupovali Němci, to bylo poprvé.

Jako chlapec vyrůstal v tomto regionu na jihovýchodě Norska známém jako Telemark – v oblasti v létě bujných zelených údolí a v zimě nekonečných planin sněhu a ledu – mezi městem Rjukan a malou vesničkou Vigne na západním břehu jezera Møsvatn. Jako většina Seveřanů se Nordstrum naučil sjíždět zdejší kopce na lyžích ještě dříve, než poprvé usedl na kolo. Tak jako chlapi na jiných místech světa vyrůstali ve společnosti fotbalového míče, on strávil dětství lovem a rybařením. Systém horských chat a bud, které posévaly náhorní plošinu Hardangervidda, znal dodnes stejně důvěrně jako vrásky na svých dlaních. Jeho otec dosud žil v Rjukanu, i když se ho teď Nordstrum neodvažoval navštívit. Aspoň ne přímo. Vědělo se, že Nordstrum je jeden z těch, kdo utekli do hor a vytrvale bojují proti nacistům. A stejně tak se vědělo, že policie Nasjonal Samling vytrvale sleduje rodiny známých odbojářů v naději, že ji k nim dovedou. Poskoci NS Hirden byli všudypřítomní a ve svých taktikách stejně obávaní jako samotné gestapo. Tito nohsledi loutkového diktátora Vidkuna Quislinga se zřekli své vlasti a krále, aby plnili rozkazy nacistů. Byly to už dva roky, co Nordstrum viděl svého

otce naposledy, a bylo velmi nepravděpodobné, že se s ním setká na téhle cestě.

Zatímco se loď přibližovala na dohled důvěrně známým horám jeho mládí lemujícím Tinnsjå, Nordstrum se usadil na záďové palubě, oblečený jako dělník, přes rameno brašnu tesařského nářadí, ale za opaskem ukrytý Browning .45. Byl to dobrý pocit, ocitnout se zpátky ve svém údolí. Nechal svou tvář omývat slunečním teplem. Poslední dobou si sluníčka moc neužil. Od dubna 1940, kdy ve druhém ročníku studia strojírenství opustil univerzitu, aby se vrátil do Narviku a přidal se k Britům ve snaze zahradit cestu nacistickým okupantům, jako by modré nebe Norska neustále clonil věčný olovený mrak. Nejdříve se jim je dařilo zadržet. Němci svůj blitzkrieg zaměřovali na města. Nejdříve Trondheim, pak do týdne padly Bergen a Oslo. Nato se král dal na útěk, nejdříve do Nybergsundu, pak do Elverumu poblíž hranice se Švédskem, a to už lidé na ulicích klečeli a plakali. Nordstrum už zažil svou porci bojů – v Hønefossu a Klekku a údolí Gudbrandsdalen. Před rokem se v Tonnesonu spojil s tím, co zbylo z jednotky milicí – s malou skupinkou mužů v potrhaných uniformách, kteří se nehodlali vzdát. „Tady,“ řekli mu a vtiskli mu do ruky pušku Krag s třiceti náboji. „Bojím se, že víc nedostaneš,“ sdělil mu omluvně kapitán. „Takže s nimi radši šetři.“ Chlapci, nebyli víc než chlapci, s puškami a Molotovovými koktejly, co z nich udělaly muže, a jediným starým kanónem uloženým k ledu na konci předchozí války. Nikdo z nich netušil, jak se vede boj. A přesto se na těch bastardech dokázali pěkně podepsat. Vyhazovali do povětří mosty, přestřihávali vedení a přepadávali kolony, počíhali si na pár vysoce postavených důstojníků SS; taky zatočili s několika Quislingovými zrádci. V Haugsbygdě se k nim boje přiblížily. Když došly náboje, popadli nože a bajonety. Bojovali tak dlouho, až už nešli proti vojákům a kulometům, ale proti tankům a dělostřelectvu a střemhlavým bombardérům shazujícím pětisetlibrové bomby. Z mílové vzdálenosti se snášely padesátimilimetrové náboje a vyvrtávaly díry do nebe.

„Jsi povýšen na seržanta,“ řekli mu potom. Hlavně proto, že Nordstrum, který vyrůstal jako lovec, byl vynikající střelec. A protože už viděl svůj díl krveprolití. Byl vysoký a dobře stavěný, nad vysokým čelem krátké světlé vlasy a v šedých, hluboko posazených očích jakousi cílevědomost,

kteřou byli lidé už od jeho mládí ochotni následovat. Doteď jeho vzeřzení ztvrdlo. Dva roky sledování končetin létajících ve vzduchu a mužů po jeho boku kosených jako žito ranami do čela mu na vzhledu připsaly dobrých deset let navíc.

A přece byl pořád nějak naživu. Na hodnosti už dávno nezáleželo; většina jeho přátel byla po smrti. Teď musel prostě dělat, co se dalo. Král se dostal až do Londýna. Nordstrum se doslechl, že tam zakládají jakousi Svobodnou norskou armádu. *Anglie...* Snad ve čtyřicátém roce ještě mohlo být možné se tam nějak dostat – 250 kilometrů přes viddu, přes sřízavé bouře do Švédska a pak nasednout na neutrální loď. Ale dnes to bylo stejně daleko jako do Číny. Cestu do Švédska už jednou podnikl, po útěku z Narviku, ale našel tam sotva nějakou podporu, a tak se vrátil do vlasti a k bojům. A i kdyby se dostal až do Anglie, i kdyby neskončil na dně Severního moře, i kdyby ho nechytily švédská policie a nepředala zpátky těm nesprávným lidem, pak ano, mohl by se k armádě přidat. *A pak co...?* Prosedět válku v exilu a trénovat? *Svobodná norská armáda...* Musel uznat, že to zní pěkně. Věděl, že jednoho dne se objeví nová fronta, opravdová. Spojenci dříve nebo později přijdou. Norsko se svým nekonečným rozeklaným pobřežím, jehož obrana byla nejobtížnější z celé Evropy, dávalo přece z vojenského hlediska dokonalý smysl. A Nordstrumova jediná naděje byla, že tu zůstane dost dlouho, aby se k nim mohl přidat. Vzít si svou vlast zpátky. V dálce přes zářivý odraz slunce na vodě rozeznával přístav Mael. Z Rjukanu odešel asi před šesti lety, na univerzitu, ještě jako chlapec. Nebyl si jistý, jako co se teď vrací.

„Podívej.“ Nordstrum šfouchl loktem do svého přítele Jense, spolu-bojovníka, který pocházel ze stejného regionu jako on, a ukázal k tak dobře známému prstenci hor. „Jako vidět starého kamaráda, co?“

„Starý kamarád by to byl, kdybychom se vraceli s tím, že tu budeme žít,“ odpověděl Jens. „Takhle mi připadají spíš jako krásná žena, co tě vábí, ale ty ji nemůžeš mít.“

S Jensem se znali už od školy. Pocházel z Raulandu, kousek na sever. Už jejich otcové byli přátelé. Jako školáci proti sobě hrávali fotbal; společně lovili a stahovali zvěř. Lyžovali po stejných kopcích.

„Mluvíš jako stařec,“ pokáral ho Nordstrum. „Je ti pětadvacet. Uživej si ten pohled.“

„To s tebou udělají dva roky války.“ Přes to všechno si Jens uchoval svůj klukovský vzhled. „Těším se, že se sem jednou vrátím, aniž by po mně někdo střílel a –“

„Jensi.“ Nordstrum přítele přerušil v půli věty. „Podívej se tamhle.“ Tentokrát pokynul směrem k důstojníkovi v šedivé uniformě Hirden, který si po palubě vykračoval jako načepýřený kohout, jako by stužky na jeho prsou značily chrabrost na bitevním poli a ne jen politické funkce. Teď tady vládli quislingové, národní socialisti, co se chopili moci po králově útěku a s radostí se stali loutkami nacistů. Byli to zrádci a kolaboranti, kteří zůstali doma, špehovali své sousedy, tajně zatýkali známé, vyřvávali z rádia propagandu, zatímco všichni stateční muži bojovali v horách a umírali. Nordstrumovi postavili ke zdi a postříleli kvůli udáním vymáčknutým Quislingovou policií z informátorů už dost přátel na to, aby se mu při pohledu na dalšího z těch vlastizrádců sevřel žaludek.

Oficír se loudal k nim. Měl vyzábly obličej připomínající sovu a zpod důstojnické čapky se štítkem mu vykukovala slídivá arogantní očka, hrud se mu nadouvala bezvýznamnou hodnotí. Národní shromáždění, tak se jmenovala jejich strana. Shromáždění pekelné. Nordstrum by si mu byl s radostí odplivl pod nohy, kdyby tato jeho cesta nebyla tak nesmírně důležitá.

„Vidím ho,“ přikývl Jens. Hird měl na opasku pistoli, ale oni zase měli na dně brašny s náradím lehký kulomet Bren a k tomu vůli ho použít. Za poslední rok už se postarali o spoustu takových zrádců. „Stačí slovo.“

„Proč potřebuješ moje slovo?“ zamručel si Nordstrum pod vousy, než na blížícího se důstojníka přívětivě pokývl. „Dobrý den, pane.“

„Dobrý den. Heil Hitler,“ zvedl quisling paži a kývnutí opětoval.

Jens, který vypadal, jako že se sotva začal holit, ale Němců zabil nejméně tolik jako Nordstrum, se za procházejícím mužem jen oklepal. „Protože jsi seržant.“

Seržant... Nordstrum se musel pro sebe usmát. Jejich jednotka byla dávno rozprášená. Na hodnosti už nesešlo, i když Jens nikdy nezmeškal

příležitost mu ji připomenout. „Slíbili jsme, že se sejdem s Einarem,“ rozhodl Nordstrum. „Takže jestli potřebujeme důvod, jeden bychom měli.“ Zadržel přítelovi paži.

„Máš pravdu, to je důvod,“ uznal Jens se zklamaným povzdechem. „I když celkem nevalný, řekl bych.“ Dívali se, jak si quisling vykračuje po palubě. „Bude jiná příležitost.“

Einar Skinnarland zastihl Nordstruma v horách poblíž Lillehammeru vzkazem, že ho potřebuje vidět v záležitosti nejvyššího významu. Nemohl Nordstrumovi ihned sdělit, o co přesně se jedná, ale Nordstrumův přítel nepatřil k těm, kdo by žertovali, když o něčem řeknou, že je to naléhavé. I jeho znal Nordstrum už od mládí a oba chodili na technickou školu v Oslu, i když o dva roky starší Einar promoval už před válkou a teď měl dobrou práci na přehradě Møsvatn a k tomu i ženu a syna. *Prosím přijed',* zněla ta zpráva, a tak Nordstrum poslechl. Žádné otázky. Se značným rizikem. Měli se sejít v kavárně v přístavu v Mælu na východním břehu Tinnsjå, nedaleko místa, kde je vyloží tahle loď.

On ani Jens netušili, co budou dělat a kam půjdou potom. Nejspíš se vydají hledat nějakou buňku nahoře v horách, ke které by se přidali. Měl jako kontakt pár jmen. Dneska musel člověk dávat hrozný pozor, co udělá. Nacisté přijali pro veškeré přečiny sabotáže politiku čtyřiceti ku jedné, což znamenalo, že za každého zabitého Němce seberou a postřílí čtyřicet nevinných civilistů. A ochránit tyto lidi bylo pro Nordstruma životně důležité, tak jako pro každého pravého Nora. Pro co jiného by bojovali? Copak snad záleželo na tom, jestli jde o čtyřicet vojáků zabitých při snaze dobýt zpět svou zemi, nebo o čtyřicet nevinných postavených ke zdi a popravených? Čtyřicet mrtvých je čtyřicet mrtvých. Nordstrum zažil tuhle politiku na vlastní kůži, a dodnes si z ní nosil v srdci nezhojenou ránu. Nechtěl něco takového sám způsobit ostatním. Nevyřadilo je to ze hry; jen to trochu změnilo pravidla. A přimělo je to nenávidět ty bastardy ještě víc než předtím. Museli prostě jen dávat pozor, co dělají.

O něco dál na palubě quisling narazil na mladou ženu s dítětem po boku. Měla tmavé vlasy a snědou pleť a před procházejícím důstojníkem sklopila zrak, což tyhle lasice lákalo jako kočku smetana.

„Mohu vidět vaše dokumenty, prosím?“ zastavil se u ní důstojník s nataženou paží.

„Pane?“

„Vaše dokumenty,“ zopakoval Hird a netrpělivě zahýbal prsty.

Vyděšená žena jednou rukou držela dítě a druhou se dlouze probírala kabelkou, než konečně vytáhla identifikační průkaz.

„*Kominic...*“ Quisling si prohlédl fotografii na průkazu a pak znovu jeho nositelku. „Co je to za jméno? Cikánské? Židovské?“

„Je slovanské,“ prohlásila žena norský. „Ale jak vidíte, jsem z Osla. Jen vezu synka za jeho otcem, který právě pracuje v Raulandu.“

„Vaše norština je docela dobrá, madam,“ pravil quisling. „Je ale jasné, že nejste norské krve. Takže jaké?“

„Moje norština by měla být dobrá, pane, když žiju v Norsku celý život,“ odpověděla hlasem, v němž se zračila nervozita. „Jsem Norka stejně jako vy, přísahám.“

„Ano, hm, až doplujeme do Mælu, budeme to muset prověřit.“ Quisling si znovu prohlédl ženin průkaz. „Nevystupujte, dokud mě neuvídíte, madam. Jinak nebudu mít jinou možnost než vás a vaše dítě předat tamním úřadům.“

V očích se jí objevil strach. Její synek, který vycítil matčino rozčílení, začal kňourat. „Prosím, pane, nepřišli jsme nikomu ublížit. Žádám vás –“

„Vaše dítě vypadá nemocně, madam. Snad by mělo být odděleno od ostatních cestujících.“

„Je v pořádku. Jen ho děsíte, to je vše.“

„Pokud nemáte co skrývat, pak se nemáte ani čeho bát, o tom vás ujišťuji.“ Hird jí vrátil kartu. „Máme zájem pouze na tom, aby se dodržovaly zákony a všichni Židé a nečistokrevní byli jako taková řádně registrováni. A nyní trvám na tom, abyste si vzala syna a počkala na mě uvnitř. Vyřešíme tuhle drobnost v Mælu.“

Již evidentně rozrušená žena si namáhavě posbírala věci, popadla synka za ruku a odvedla ho k sedadlům třetí třídy. Nedaleký muž vstal ze svého místa a pomohl jí s věcmi. Bylo nemožné nevidět rozčílení na její tváři. Dokumenty měla pravděpodobně v pořádku. Mohla to být

židovka nebo cikánka. Nordstrum se doslechl, že tyhle lidi začínají zatýkat a posílat na místa jako Grini, což byl střežený tábor u Osla, a některé odvážejí někam ještě dál do Evropy, kdo ví kam? Snad se snažila utéct se synem do hor a tam se ukrýt. Možná tam měla někoho, kdo by je k sobě vzal. Ať tak či tak, oni dva nemohli být nikomu na obtíž. Nordstrum se zadíval k linii pobřeží. Mohli být tak ve třech čtvrtinách cesty. Zbývalo zhruba půl hodiny plavby. V dálce na levoboku už se rýsovalo drobné přístaviště v Mælu ukryté do náruče vysokých hor.

„Hajzl,“ znechuceně zaskřípal zuby Jens. „Využívat postavení k terorizování nevinné ženské.“ Pohlédl na Nordstruma se spikleneckou jiskrou v oku. Bylo to tiché sdělení, které oba okamžitě pochopili. *Jsi připraven?*

A Nordstrum, kterého quisling rozčílil zrovna tak, opětoval jeho pohled rezignovaně, jako by nebyl schopen zabránit tomu, co se má stát. „Proč ne? Tak jdeme.“

Jens se zazubil. „To je mi slovo seržanta.“

Nordstrum vstal. Zamáváním si získal důstojníkovou pozornost a pokynutím ho pozval k sobě.

S Jensem vykročili k zádi, kde se nepohybovali žádní další pasažéři.

Hird se k nim obrátil. „Ano?“

„Ptal jste se na tu ženu?“ oslovil ho Nordstrum. „Já ji znám. Můžu vám o ní něco říct, jestli chcete.“

„Na dobré občany jako vy čeká odměna.“ Quislingovi se rozsvítily oči, nejspíš ve vyhlídce na přízeň, které se mu dostane za odhalení a předání uprchlé cikánky nebo židovky.

„Tak pojďme tam,“ pokynul Nordstrum k zábradlí. Jens ho následoval. „Nejsou všichni jako my. Nechci, aby nás někdo slyšel.“

Jezero bičoval vítr, ostrý a mrazivý. Většina cestujících byla buď uvnitř a popíjela kávu, nebo se na palubě uprostřed lodi vystavovala sluníčku. Jeden pár si vychutnával cigaretu na druhé palubě u zadního komína, vlasy jim poletovaly v poryvech větru.

„Jsme dělníci. Viděli jsme ji v Oslu, přesně jak říká,“ naklonil se Nordstrum blíž k muži.

Quisling se přitočil ještě blíž. „Pokračujte...“

Dvojice na druhé palubě se otočila a ukazovala si kamsi k horám. Nordstrum zachytil Jensův pohled a opět se přiklonil ke quislingovi. „No, víte, je to takhle...“

Vtom Jens zezadu zvedl oficíra do vzduchu. Sotva měl čas si uvědomit, co se děje. „Co to sakra –“

„Tady je *tvoje* odměna,“ pronesl Nordstrum a objal muže kolem nohou. „Hezky si zaplav.“

Dovlekli ho k zábradlí. Hird teď proti nim zuřivě kopal s křikem, který odnášel šlehající vítr. Zvedli ho. Zoufale mával pažemi ve vzduchu, tvář měl zkroucenou šokem a strachem, než se přehoupl přes zábradlí do ledového jezera.

Quislingův křik pohltil těžký hukot motorů lodi *Slunce Telemarku*, která se supěním pokračovala svou neměnnou rychlostí deseti uzlů v hodině.

„Heil Hitler i tobě!“ zavolal za ním Jens s vytrčenou paží.

Když dopadl na hladinu, bylo to sotva slyšet.

Jenže ho musel uvidět někdo z palub. Náhle se ozval křik. „*Muž přes palubu! Někdo je ve vodě!*“

Lidé na horní palubě se rozběhli k zábradlí a ukazovali do vody. Loď se rozezněl alarm, nepřeslechnutelné burácivé *hú, hú*. Všichni se běželi podívat, co se děje.

Ledové březnové vody pravděpodobně neměly víc než dva stupně, uvažoval Nordstrum, a když se k tomu přidala tíha, kterou zápolícího quislinga táhl ke dnu jeho nyní vodou nasáknutý kabát, nemohlo ani nejzdatnějšímu z plavců trvat déle než pár minut, než podlehne.

Lidé na lodi už křičeli, ukazující do vody. „*Zachraňte ho!*“ K zádi se rozběhli dva členové posádky. Jeden držel v ruce záchranný kruh a odmotával smyčky lana. Statečně vylezl na zábradlí a zapřel se, aby kruh hodil. „Vydržte!“ volal na tonoucího muže. Ale už nemělo cenu kruh házet; byli příliš daleko.

Lodní motory zpomalily a loď se začala pomalu zastavovat. Lidé se vyhrnuli na spodní palubu, pasažéři i posádka, a všichni si ukazovali do vody, kde se quisling zmítal a zápolil proti síle, která ho stahovala dolů vahou jeho kabátu a metálů.

„Udělejte někdo něco!“ vykřikla nějaká žena. „Zachraňte ho!“

„Je to quisling,“ řekl kdosi jiný.

„A tak. Tak to ať si ten bastard zaplave.“

Jeden z členů posádky si udatně stáhl sako a chystal se pro muže skočit. Nordstrum ho zadržel. „Nechte ho být.“

„Nechat ho být, pane?“ Námořník vypadal zděšeně. „Ten muž se topí.“

„Netopí se,“ pokrčil rameny Nordstrum. „Jen plave.“

A když se na něj bezradný námořník zmateně otočil, Nordstrum mu zopakoval: „Prostě ho nechte být.“

Během minut, které loď potřebovala k rozmáchlé otočce a návratu na místo incidentu, quisling zmizel pod vodou. Nezbylo z něj nic než šedivá důstojnická čapka se štítkem pohupující se na hladině.

Jakási žena se pokřížovala. „Je po něm.“

V tu chvíli sem konečně dorazil z můstku kapitán, muž v tlustém svetru se šedivými vousy. „Co se tu kčertu stalo?“

Nordstrum pokrčil rameny a podíval se námořníkovi do očí. „Chtěl si zaplavat. Copak jsme mu v tom mohli bránit?“

„Zaplavat...?“ Kapitán ho vyčítavě probodl očima. „Budeme z toho mít peklo, až se dostaneme ke břehu.“

„Byl to zkurvenej quisling,“ konstatoval Nordstrum. „Je s tím nějakej problém?“

Na hlavní palubě a o patro níž se seskupili lidé a teď je mlčky sledovali.

Kapitánův zrak se zvolna přenesl na místo ve vodě, kde zmizelo důstojníkově tělo. Pak pohlédl zpátky na Nordstruma a odplivl si do jezera. „Vůbec žádný problém.“

Nikdo nevydal ani hlásku.

„Plnou parou vpřed,“ zavolal pak nahoru k můstku. „Musíme dodržovat jízdní řád.“

2

Hodinu nato už Nordstrum, Jens a Einar Skinnarland seděli v kavárně U Zábradlí na pobřeží malé vesnice Mæl a popíjeli pivo. V Mælu bylo sotva víc než pár mol a železniční nádražičko, kam se na vagónech z kopce od chemičky Norsk Hydro ve Vemorku vozil náklad určený k naložení na trajekt.

Nordstrum si vychutnával Carlsberg a zaznamenával přitom v městečku překvapivě mnoho Němců, což ho znepokojovalo. Až doteď většínu Němců, které viděl takhle zblízka, obvykle zabil.

„Na to si musíš zvyknout,“ poučil ho Einar. „Cos tu byl naposled, hodně se změnilo.“

„Doufám, že si na to nikdy nezvyknu,“ odvětil Nordstrum s očima upřenýma na Němce, co se klidně potloukali kolem.

„Ještě než začnu, chci ti říct, že je nám s Marte moc líto, co se stalo Anně-Lisette.“ Einar soucitně přikývl.

„To je válka,“ pokrčil rameny Nordstrum. „Takové věci se dějí. Ale děkuju. A Marte to vyříd' taky.“

„Válka to možná je, ale taky je to příšerná škoda. A víš něco o otci?“ zeptal se Einar.

„Není to dobré, podle toho, co vím.“ Nordstrumův otec pracoval dvacet let jako strojník na vlcích a teď měl malou farmu na kraji města, kde Nordstrum vyrůstal. „Všechny ty tuny uhlí se na něm podepsaly.“

„To mě mrzí.“

„Snad bys ho ode mě mohl pozdravovat. Řekni mu, že jsem v pořádku.“

„Jak je to dlouho, cos ho viděl?“

Nordstrum si lokl piva. „Co je válka. Dva roky.“

„Dva roky... Za dva roky se hodně změnilo. Uvidím, co se dá dělat.“

„Byl bych ti vděčný,“ přikývl Nordstrum. „Ale teď už mi pověz, co tvůj synek?“ Když Nordstrum viděl naposledy Karla, bylo to ještě malé miminko.

„Ten je nádherný.“ Einarova tvář se rozjasnila pýchou. „Už mu budou tři. Už teď má větší slovní zásobu než já.“

„No, to zas takové překvapení není,“ zazubil se Nordstrum a znovu si usrkl piva.

Einar si odkašlal, jako by to neslyšel. „A už se učí lyžovat.“

„Jak jinak. Jako každý správný Severan. Než se naděješ, nebudeš mu z kopce stačit. A pak –“

Nordstrum se zarazil v půli věty, když mu pohled zabloudil ke dvěma důstojníkům SS, kteří se posadili ke stolku na opačném konci kavárny. Chovali se zdvořile a odložili čepice. Kavárník k nim přispěchal se stříbrem a ubrousky. „Podívej se tamhle.“

„Klid,“ pokrčil rameny Einar. „S těmi si nemusíš dělat starosti. Mají dost starostí, než aby se zabývali námi. Horší je to teď s tou smradlavou Quislingovou milicí. Už strkají rypáky úplně do všeho.“

„Víme o jednom, kterého už se bát nemusíme,“ odfrkl si Jens a odhrnul si z čela světlou kadeř.

„Jak to myslíš?“

„Na trajektu byl jeden, co pouštěl hrůzu na nějakou ubohou ženskou s dítětem, zřejmě chudák židovka na útěku,“ vysvětlil Nordstrum. „Ale najednou ti dostal chuť si zaplavat.“

„Zaplavat? Jezero je touhle dobou ledové.“

„Znáš quislingy...“ Nordstrumova tvář se sotva pohnula. „Jak si něco usmyslí, nikdo jim v tom nezabrání.“

„Ježíši...!“ Einarovi se rozšířily oči a šokovaně vydechl: „Vy jste mu tam pomohli. O co se to sakra snažíte, pověsit si na krk nápis ‚Pojďte a chyťte si mě – jsem přímo tady‘?“

„Už mu nebylo pomoci,“ pronesl Nordstrum s pohledem upřeným k Němcům.

„Tyhle bastardi...“ Einar usrkl piva, zrak také namířený na vojáky. „Jsou úplně všude, jako zasraní cvrčkové v červnu. V Rjukanu se s nimi roztrhl pytel.“

„V *Rjukanu*?“ Rjukan byl Nordstrumův domov a místo tak málo strategické, jak to jen jde. „Proč tam?“

„Chemička Norsk Hydro. Nahoře ve Vemorku. Děje se tam něco velkého.“

„Norsk Hydro? Myslel jsem, že tam se vyrábí leda tak hnojiva,“ vmísil se do debaty Jens.

„Dusičnan amonný,“ upřesnil Einar. „Jenže to je teď to nejmenší. Teď to tam řídí Němci.“ Nordstrum se na něj překvapeně podíval. „Je to všechno přísně tajné. A to je vlastně důvod, proč jsem vás sem pozval.“

Sáhl do kapsy a něco z ní vytáhl, opatrně, aby to neviděli němečtí důstojníci na druhé straně kavárny, kterým právě přinesli sardinky a pivo.

Byla to napůl vypotřebovaná tuba zubní pasty.

„Snažíš se mi tím něco říct, Einare?“ zeptal se Nordstrum. „Vím, že jsem v horách už pěkně dlouho.“

„Možná. Jenže tohle je nejspíš nejdůležitější tuba se zubní pastou v celé Evropě. Propašoval ji ke mně Jomar Brun. Je to hlavní inženýr v Norsk Hydro. A uvnitř něco je.“ Einar se ostražitě podíval po Němcích, kteří se snažili získat pozornost číšníka a s ní další dvě sklenice piva. „Mikrofilm.“

„Mikrofilm?“ Hlavní inženýr je dost důležitá pozice, myslel si Nordstrum, a továrna Norsk Hydro je zase jeden z největších průmyslových provozů v celém Norsku. Zařízení je vestavěné do úzké rokle asi míli nad údolím, protože řeky a vodopády uhánějící z vidy jsou vynikajícím zdrojem hydroelektrické energie. Pravda byla taková, že závod firmy Norsk Hydro byl prakticky jediným důvodem, proč město Rjukan vůbec existuje.

„Říká, že to musíme dostat do rukou Leifa Tronstada, Kurte. Je to záležitost nejvyššího významu.“

„*Tronstada*?“ To jméno si rázem získalo Kurtovu plnou pozornost. „Ale Tronstad je přece v Anglii, nebo ne?“ Leif Tronstad byl světově proslulý vědec, jehož jméno dobře znala většina Norů. Byl to vlastně on, kdo vedl podnik Norsk Hydro ještě před pár lety, než uprchl do Londýna. Říkalo se, že je teď velitelem tamní Svobodné norské

armády. Nordstrum si prohlížel tubu. Jestli měl tohle vidět Tronstad, pak bylo jisté, že to je nanejvýš důležité. Podal tubu zpátky Einarovi. „Mikrofilm, hm? A s čím?“

„Brun řekl jen, že je životně důležité dopravit to bezpečně a co nejrychleji do Tronstadových rukou. Věděl, že mám kontakty.“ Vrátil si tubu zpátky do kapsy.

„Dostat se do Anglie není zrovna snadné, Einare.“ Nordstrum se chopil tužky a začal na svůj ubrousek kreslit mapku. „Nejlepší cesta by byla přes Švédsko. Ale není snadná. Tady už svítí slunce, ale v horách je ještě zima. A i kdyby ses tam dostal, přes horské bouře a německé patroly, pořád to není záruka, že dojdeš až do Anglie.“

„Proto jsem tě zavolal, Kurte. Ty znáš cestu. Ty se tam nahoře na vidě vyznáš nejlíp. Doufal jsem, že půjdeš se mnou.“

„S *tebou*? Ale ty jsi inženýr, Einare, ne agent. Patříš do svého oboru, máš kontrolovat praskliny v přehradách, a ne si hrát s pistolkami. A kromě toho máš rodinu, o kterou se musíš postarat. Je to dvě stě padesát kilometrů jen do Charlottenbergu.“ Město nejbliž švédské hranici. „Opravdu na sebe tohle chceš vzít?“

„Poradím si s horami stejně dobře jako ty, Kurte. Brun řekl, že je to životně důležité. A kromě toho...“ Odmlčel se.

„Kromě toho *co*...?“ Nordstrum si znovu usrkl piva.

„Kromě toho,“ usmál se na něj Einar, „už jsem si na to vybral celý svůj příděl dovolené. Dvanáct dní. Když se do té doby stihnu vrátit, nikdo se ani nedozví, že jsem byl vůbec pryč.“

„Dvanáct dní...“ Nordstrum zavrtěl hlavou. „I kdybys to dokázal, můžu ti slíbit, že žádná dovolená to rozhodně nebude. Ví o tom Marte?“

Nordstrum ji znal ještě ze školy. Hezká, a žádná padavka. V tomto ohledu si jeho přítel vybral dobře.

„Země to potřebuje, Kurte. Možná to potřebuje celý svět. Takže ano, jsem na to připravený. Ale byl bych mnohem radši, kdybych tě měl s sebou. A tebe samozřejmě taky, Jensi, jestli jsi pro.“

Jens pokrčil rameny. „Jsem pro cokoli, co řekne tady seržant...“ Napil se piva a pod nosem mu po něm zůstal knírek z pěny.

„Seržant?“ vykulil oči Einar. „Asi mě to nepřekvapuje.“

„Znamená to jen, že umím namířit pušku a zmáčknout spoušť,“ od-
mávl to Nordstrum.

„Ale stejně jsem si jistý, že už jsi toho hodně viděl.“ Einarovy oči
zvážněly a Nordstrum věděl přesně, co tím myslí.

„Všichni už jsme toho hodně viděli, Einare,“ přikývl pochmurně.
„Ale dostat se před viddu není nic snadného. Víš, co nás tam čeká. Bou-
ře, německé patroly. Rozhodně to nebude na dvanáct dní, i když to na ly-
žích dost umíme.“

Počasí na náhorní plošině se může změnit v jediném okamžiku. Jsou
dny, kdy je tam cestování prakticky nemožné. Budou s sebou muset táh-
nout potraviny, oblečení. „A i kdybychom se dostali do Švédska,“ usrkl
Nordstrum piva, „co tam uděláme? Prostě natáhneme ruku a chytíme si
taxík do Anglie?“

„Brun si byl jistý, že pro nás dokáže zařídit dopravu přes britskou
ambasádu ve Stockholmu,“ odpověděl Einar.

„Byl si jistý? Víš dobře, že když tě chytí tamní milice, pošlou tě rovnou
zpátky. A na druhé straně hranice čekají s otevřenou náručí a širokým
úsměvem Němci, co si tě rádi převezmou. Jednou se mi to málem stalo.“

„To všechno vím,“ přisvědčil Einar. „Ale přesto půjdu. S tebou, nebo
bez tebe.“

Nordstrum zavrtěl hlavou a odfrkl si, jako by to bylo čiré bláznovství.
Věděl, že jeho jméno je na seznamu bojovníků odboje. Poslední dobou
tu začínalo být přespříliš nebezpečno. Byla jen otázka času, kdy s Jensem
skončí zastřelení nebo je někdo předá té špatné straně. A *Tronstad*... to
byl skutečný hrdina. Muž, kterého obdivovala celá země. A bylo by krás-
né přidat se ke Svobodné norské armádě a jednoho dne se vrátit do vlasti
a vzít si ji zpátky, nadobro. Jako součást opravdového vojska. To byla ta
pravá nová fronta v téhle válce, způsob, jak docílit skutečné změny.

„Co nejrychleji, říkáš...“, zopakoval zamyšleně Nordstrum.

Einar se usmál. Rostla v něm naděje. „Ano.“

Nordstrum poklepal ukazovákem do stolu. „A jsi stoprocentně
ochotný riskovat svůj život a jít do toho? Kdo ví, kdy se budeš moct vrátit?“

„Z mého pohledu význam bohatě vyváží rizika,“ odpověděl inženýr.
„Takže ano.“

„A ty jsi taky pro, předpokládám?“ obrátil se Nordstrum na Jense. „I když ve tvém případě je mi jasné, že se ani nemusím ptát.“

„Nemám sice dovolenou, kterou bych tomu věnoval,“ odpověděl Jens. „Ale můj rozvrh není nijak nabitý.“

„Tak dobře... V tom případě bys měl vědět, že nejrychlejší cesta do Anglie je lodí,“ obrátil se Nordstrum zpátky na Einara.

„Lodí...? Přes Severní moře? To je ještě šilenější než vidda.“ Ale potom, jak si tu myšlenku nechával projít hlavou, se mu oči zvolna rozjasnily. „Určitě by to musela být pěkně velká loď.“ Zdálo se, jako by se mu ten nápad začínal zamlouvat.

„Takže copak jsi řekl v práci, že budeš dělat na dovolené?“ zeptal se Nordstrum a dopil poslední zbytek piva.

„Pár dní lyžovat... Trochu vypomáhat s dětmi...“

„Možná jsi jim měl říct, že přemýšlíš o nějaké pěkné výletní plavbě.“

Ještě třikrát!“ zavolal Nordstrum na kavárníka a přátelsky přitom pokynul k Němcům, kteří mu oplatili pozvednutím svých korbelů. „Jsmo přece Vikingové, nebo ne?“ Obrátil oči k přístavnímu molu. „Pro Vikingy se nějaká ta loď vždycky najde.“

3

Na silnici z Rjukanu do Vigne panoval po setmění obvyklý klid. Nordstrum se schoulil do stínu kamenné zdi, která vedla od kostela k hranici otcovy farmy. Starý dřevěný domek *stabbur* vévodící čtyřhektarovému pozemku, kde Nordstrum vyrůstal, byl postaven v tradičním norském stylu: úzké první patro určené ke skladování obilí a vyvěšeného masa, a na něm položená větší obytná část. Dnes byla v domě tma. Pokojíček, který Nordstrum jako chlapec obýval, byl nad vstupními dveřmi, obrácený k ulici. Jeho otec na pozemku stále choval párek telemarského skotu a několik slepic, o které se starávala matka, dokud byla naživu. Po její smrti, když bylo Nordstrumovi pouhých dvanáct let, otec odešel ze železniční společnosti do předčasného důchodu a uchýlil se na farmu. Co do vkusu byl Alois Nordstrum prostý člověk, ale jakmile začal jednat, byl to muž větší než kdokoli jiný. Muž, který dokázal přežít na viddě v zimě sám a celé týdny, jen s pomocí svých rukou a důvtipu. Naučil Nordstruma střílet, postavit si přístřešek, rozdělat oheň uprostřed sněhu z uschlých rostlin, rozpustit si sníh na vodu. Když bylo Nordstrumovi jedenáct, otec ho vzal uprostřed zimy do horské chaty nad Møsvatnem, patnáct kilometrů od města. „Jestli se chceš stát mužem, musíš najít cestu zpátky,“ oznámil mu otec. „Jinak zůstaneš jen kluk.“ Pak mu dal pušku a pár litrů vody a odjel na lyžích pryč.

Dostat se zpátky zabralo Nordstrumovi šest hodin. Cestou ho zastihla bouře a on musel lyžovat vánicí tak hustou a oslepující, že sotva viděl vlastní dlaň před obličejem. Kdyby se rychle nepřehnal, byl by si musel zastřelit něco k jídlu a vyrobit si tábor, aby přežil. O několik hodin později, za tmy, se Nordstrum konečně doplahočil zpátky k domovu – vyčerpaný, zmrzlý, utahaný a podchlazený tak, že mu lyže prostě vypadly z rukou a on se zhroutil do dveří na kolena. Rozzuřená matka spílala otci za to, co mu provedl, ale starý pán jen řekl, ať je zticha,

a zamával na chlapce. „Pojď sem, Kurte.“ Promočený a vyhládlý, a taky trochu vzteklý, Nordstrum poslechl. Otec ho zvedl ze země, podržel si chlapcův promodralý obličej před sebou a řekl: „Pravý Seveřan jde tak dlouho, až už nemůže dál – a potom ještě jednou tak daleko. Zapamatuj si to, chlapče. Jednoho dne po tobě možná budou chtít, abys ze sebe dal víc, než myslíš, že máš. Teď víš, že to v sobě máš. A do té doby...“ Postavil Nordstruma zpátky na nohy a rozcuchal mu vlasy. „Dneska budeš sedět tady.“ Zvedl Nordstruma do vlastní židle v čele stolu. „Zasloužil sis to.“ Když se do něj na té mizerné cestě domů zakusoval ledový vítr, Nordstrum otce celou dobu proklínal, ale teď se cítil hrdý a věděl, že starý pán měl pravdu. Teď po něm *chtěli*, aby ze sebe dal víc. Víc, než myslel, že dokáže. A zatímco ostatní chlapci, když vyrostli v muže, o sobě pochybovali, Nordstrum v sobě vždycky měl sílu, na kterou se mohl spolehnout. Věděl, co v něm je, a ostatní to z něj cítili.

Po silnici s řinčením projel nákladák pivovaru, který rozvázal Ringnes do hospod v Rjukanu. A brzy nato prosvištěli kolem dva Němci na motocyklech. Byl březen, vítr byl stále ostrý a břitký a Nordstrum pozoroval dům zachumlaný před chladem do vlněné bundy. Věděl, že není moudré chodit dovnitř – byl prozrazený konspirátor a NS mohlo jeho otce klidně sledovat – ale jak se stmívalo, pomyslel si, *sakra no a co*, a vydal se zadem přes sousední pozemek, přes plot, kolem chlívků pro krávy a přístřešku na traktor, a vkradl se dovnitř dveřmi zásobárny, které nechávali vždycky odemčené. Věděl, že otec byl poslední dobou churavý, ale on byl bezmocný, nemohl pro něj nic dělat. Tohle může být na nějakou dobu naposledy, co ho uvidí. Možná vůbec naposledy. Oheň v krbu dohořival. Na stole vedle knihy ležely otcovy brýle na čtení. *Stavitel Solness* od Ibse-na. Nordstrum se usmál. To drama patřilo k jeho nejoblíbenějším. Jeho otec sám sebe vždycky vnímal jako takového nekompromisního chlapa. Když Nordstrum vyrůstal, o aroganci Halvarda Solnesse a toulkách Peera Gynta slyšel snad stokrát.

„*Otče!*“ zavolal do prázdného domu.

Nikdo neodpověděl.

Nordstrum věděl, že otec někdy po práci zamíří do hospody vypít pár piv a zahrát si dámu. Zvedl ze stolu fotografii: jeho rodiče před

Královským palácem v Oslu, ještě než se Nordstrum narodil. A byla tu taky jedna jeho fotka se sestrou Kristin, s níž Nordstrum až do dvanácti let sdílel pokoj. Kristin se vdala za jednoho profesora a teď žila v Trondheimu. Místností se vznášela dobře známá vůně tabáku, to otcova dýmka uložená v popelníku, vůně z Kurtova dětství, která mu přivodila vzpomínky, sotva se dotkla jeho nosu, a nutila ho představovat si otce, jak sedí v křesle s knihou na klíně, jak obrušuje dohladka dřevo na sáně, dýmku stále vtisknutou mezi zuby. Nordstrum otevřel Ibsena, na hřbet knihy postavil popelník, aby se doširoka rozevěřela. Něco do ní vložil, něco, z čeho otec pozná, že tu byl.

Potom, s vědomím, že čím víc času tu stráví, tím to bude nebezpečnější, zamířil přes zásobárnu ven a odešel.

Z druhé strany ulice dům sledoval, až se připozdilo a ještě víc ochladilo. Jeho otec nikdy nechtěl, aby Nordstrum odešel bojovat. Chtěl, aby se vrátil zpátky do Rjukanu, na farmu, a přečkal bouři tam. Starý pán byl člověk veskrze nepolitický; měl za to, že se celá ta věc rychle přežene. „Mnoho povyku pro nic,“ říkával ze začátku. „Vždyť co tu vlastně máme kromě sněhu a ledu? V zimě těm bastardům omrznou prsty a pak odejdou.“ Tou dobou byl Nordstrum ve druhém ročníku studia techniky v Oslu. S očima upřenýma na dům mu myšlenky utekly k Anně-Lisette, jeho snoubence, dívce v posledním ročníku studia ekonomie, s tváří jako obrázek Sognefjordu v květnu, ale zato s vůlí z ocele. V Oslu se mnoho studentů oblékalo do královské modré a žluté barvy. Vlastenectví tam plálo jako lesní požár. Mnozí vzhlíželi k Nordstrumovi, který byl silný a dokázal se o sebe postarat v boji, a tak ho brali jako přirozeného vůdce. „A co ty, Kurte?“ ptali se ho spolužáci. „Přidáš se přeče taky, nebo ne?“

„Já nevím,“ odpovídal. „Stříleli jste vůbec někdy z pušky? Nebuďte tak nedočkaví mít už už uniformu.“

Pak byl v Oslofjordu potopen německý těžký křižník Blücher, a co bylo dosud pouhou hrozbou, se rázem změnilo v pravou válku.

Anna-Lisette se vrátila zpátky domů, do Lillehammeru. Tam ještě nacisté zdaleka nedorazili. Nordstrum ji doprovodil tak daleko, jak to jen šlo, vlakem na cestě do Narviku, kam odjel bojovat s Němci.

„Prosím, ať jsi v bezpečí, Kurte,“ přivinula ho k sobě. „A buď chytrý. Vždycky se staráš víc o druhé než o sebe. Ale ve válce tě to jen bude stát život.“

„Slibuju,“ odpověděl Nordstrum s žertovnou jiskrou v oku, „že nechám ostatní, aby všechno vybojovali za mě.“

„Myslím to vážně, Kurte,“ odvětila káravě v tom svém červenozele-ném svetru se soby a blondatými copy na ramenou. Nacisté se bez potíží prohnali Polskem, Francií a Nizozemskem. Nikdo nevěděl, co je čeká. Její modré oči byly plné obav.

„Anno-Lisette, neměj strach.“ Nordstrum zvážněl a pohladil ji dlaní po tváři. „O mě si nemusíš dělat starosti.“

„Nejde jen o mě,“ odpověděla. Posadila se vedle něj, políbila ho a vtiskla mu do ruky krucifix, který nosívala na krku. Pak v Lillehammeru vystoupila z vlaku a on zůstal, vyšel na plošinu mezi vagóny a mával jí od zábradlí vlaku, který ho unášel pryč, jako by byl jen kluk s červenými tvářemi, co odjíždí na fotbalový zápas a ne do války. „Vrátím se pro tebe!“ zavolal ještě, v ruce její dárek na rozloučenou. Vyměnili si pár dopisů. V červnu psala, že se boje přibližují; Němci už byli v Gudbrandsdalen-ském údolí. V srpnu se doslechl, že na silnici do města někdo vyhodil do vzduchu auto jednoho Gruppenführera. Anna-Lisette právě nakupovala na trhu, když na náměstí zastavil německý nákladák. Vyskákali z něj vojáci a začali náhodně vybírat kolemstojící lidi. „Vy tam! A vy. Ano, slečno, vy.“ Skončili, když jich měli čtyřicet. Pak nahlas přečetli prohlášení, postavili Annu-Lisette ke zdi a zastřelili ji, spolu s dalšími třiceti devíti jejími spoluobčany. Byla to součást nové politiky odvetných reakcí na sabotáž proti Říši. A tentokrát se jednalo o čin, který zorganizovala přímo Nordstrumova skupina. Co se stalo, zjistil až mnohem později.

Nyní, zpátky na silnici z Rjukanu, Nordstrum spatřil, jak se k němu blíží světla a pak se stáčejí k druhé straně silnice. Otcův nákladáček – starý rozvrzaný Opel, který z nějakého záhadného důvodu stále fungoval, neboť i za války vzdoroval předpokladu, že něco tak potlučeného už se dávno nemůže hýbat. Nordstrumovi se rozbušilo srdce. Auto zpomalilo a Nordstrum k němu už málem vykročil. Projelo otcovou bránou a poskakovalo po rozježděné, nezpevněné příjezdové cestě k domu.

Nordstrum z dálky sledoval, jak z něj vystupuje starý pán. Vypadal starší, samozřejmě, trochu nahrbený, snad i trochu vratký po vypitých pivech. Za dva roky jako by zestárl o deset. Muž, který kdysi ujel na lyžích třicet kilometrů sotva se zastávkou na napití, který skolil soba ze sta metrů jedinou ranou. Nordstrum se díval, jak bere pár polen a nakládá je do koše na třísky, jak ramenem otevírá těžké dřevěné dveře domu, které se na chvíli zasekly, tak jako pokaždé, a jak vchází dovnitř.

Zdálo se, že vzduch je čistý. Nordstrum vykročil ze stínů své skrýše, odhodlaný přejít ulici.

Než ale vyšel na světlo, pocítil varovné bodnutí a skrčil se zpátky ke zdi.

Zpoza kostela se na silnici vynořilo auto a pomalu se rozjelo jeho směrem. Na dveřích mělo znak Quislingovy strany NS. Když se přiblížilo k otcově příjezdové cestě, zpomalilo a pak zastavilo. Otec už byl nahoře; v domě se rozsvítilo. Rolety byly nahoře a Nordstrum viděl, jak se otec pohybuje po domě, pokládá nasbírané dříví ke krbu, pokleká, přikládá do ohně. Z auta vystoupili dva muži. Pouliční svítlny odhalily jejich tmavé obleky, uniformy Quislingovy policie.

Nordstrum sevřel pěsti.

Chvilí čekali, hleděli směrem k domu. Jeden tomu druhému něco zašeptal. Tlustší ze dvou mužů vykročil po ulici s klapotem podpatků po kameni. Druhý zůstal stát u auta. Nordstrumova ruka nahmatala v opasku Browning. Mohl je sejmout oba, věděl to. Nepochyboval o tom. Jenže první obětí by byl jeho otec. A po jeho dnešním setkání s Einarem a s tím, co je oba čekalo, by to zkrátka nebylo moudré.

A tak zůstal schovaný u kostela. Muž, který odešel za roh, se vrátil a o něčem se radil s kolegou, který sledoval dům. Nic zajímavého, museli se shodnout. Nastoupili zpátky do auta a nastartovali motor. Pomalu minuli dům, a jako by byli spokojeni, že se tu nic neděje, odjeli.

Teprve pak spustil Nordstrum ruku z pistole.

Uvnitř spatřil postavu stojící u okna. Buď se díval za autem NS – ten starý lišák nejspíš věděl, že tu byli – anebo hleděl dál, za ně, na ulici, na něco jiného.

Na Ibsenovu knihu, kterou nechal otevřenou na otcově stole, položil Nordstrum svůj školní prsten.

Jeho otec teď stál u okna, díval se ven a věděl přesně, co to znamená. Jako by věděl, že tu jeho syn stále je. Udělal krátký pohyb rukou; ani ne zamávání na pozdrav, pohyb prostý citu, jako by jen říkal *Zmiz odsud, Kurte. Teď tu pro tebe není bezpečno.*

Teď ne.

Pak, s nepatrným pokývnutím, stáhl rolety.

Kdo ví, co má před sebou? Ráno bude Nordstrum pryč. Netušil, jestli starého pána ještě někdy uvidí. Tohle riziko s sebou nesla válka. Pravda byla, že netušil, jestli dalších pár dní přežije on sám.

Vyhrnul si límec a vykročil od kostelní zdi. Do města se vydal delší cestou, kolem fary, daleko od silnice, přes zasněžená pole. Kousavý ledový vítr se mu zařezával do kabátu. V duchu Nordstrum cítil ten zvláštní pocit, jak ho někdo zvedá do vzduchu, zase byl dítětem v otcově náručí, cítil bezpečí jeho stisku, a pak ho ruce spustily do velké židle, která byla místem jeho otce v čele stolu.

„*Pravý muž jde tak dlouho, až už nemůže dál, Kurte,*“ slyšel hrdě pronášet svého otce, „*a potom ještě jednou tak daleko. Zapamatuj si to.*“

Zapamatoval.

4

O dva dny později v městečku Flekkefjord na jihu Norska vyplula z přístavu se třemi hlučnými zadutými lodní sirény D/S *Galtesund*.

Na molu v klidné rybářské vesnici, kde se zdálo, že válka už dávno skončila, stáli a mávali lidé, zatímco pobřežní parník vyplul na fjord a zvolna zmizel. *Galtesund* už pětatřicet let supěl po vodě maximální rychlostí třinácti uzlů se svými 620 tunami, jediným komínem a dvacetičlennou posádkou. Jako starý pes, který zná cestu domů, pomalu bafal kolem západního pobřeží Norska do Kristiansandu, Bergenu, Trondheimu a Tromsø, někdy až do Hammerfestu na severu, pokud to led dovolil, a pak se obracel a vydával na dlouhou lopotivou cestu zpátky do Osla. Byl to námořní autobus rozvážející nezbytné zásoby, obchodníky a rodiny, čára života kolem pobřeží. Disponoval prostory dvou tříd a dvanácti malými kajutami pro každého, kdo byl ochoten podniknout na něm delší cestu. Nebyla to právě *Queen Mary*, to věděl dobře i kapitán. Ale do cíle vždycky dorazil.

Supěl si to úzkým fjordem a tu a tam mu uhnul z cesty nějaký rybářský člun.

Další zastávka Stavanger. Čtyři hodiny.

Nordstrum, Einar a Jens a dva další Einarovi známí, Odd a Lars, na záďové palubě v mrznoucím mrhlení pokušovali a čekali, až se loď dostatečně vzdálí od pevniny.

Měli na sobě všední dělnické šaty, jako by mířili do práce v docích Bergenu nebo dolech v Tromsø. Táhli s sebou těžké brašny, v nichž se na první pohled muselo ukrývat nářadí, jak to bylo v Norsku obvyklé: nářadí se vždycky předávalo z otce na syna. Ve skutečnosti se v brašnách ukrývaly dva samopaly včetně náhradních zásobníků, několik pistolí a ruční vysílačka. Navzdory okupaci existovaly pořád velké části Norska, kde šel život dál, jako by se jich válka vůbec nedotkla. A tohle byla jedna

z nich. Loď byla plná spokojených rodin a obyčejných lidí, kteří prostě jen cestovali kolem pobřeží. Po vojácích nebo policii nebylo na palubě ani vidu, ani slechu. Jen posádka.

„Zatím je to dobré,“ kývl Einar na Nordstruma s jiskrou naděje v očích.

Nordstrum zahodil cigaretu do vody. „Doufejme, že nám to vydrží.“

Hodinu nato nechali ústí fjordu za sebou a šinuli se kolem pobřeží rychlostí třinácti uzlů, země byla téměř z dohledu. Nordstrum v duchu odhadoval posádku. Pár mladých námořníků, co jen dělali svou práci. Nic, co by jim mělo dělat starosti. Dalšíh několik byli prošedivělí mořští vlci. Chlapi od rodin. A pak kapitán. Nordstrum si ho prohlížel, když se blížili k moři. Pokuřoval dýmku ve své modré uniformě, šedý plnovous pod modrýma očima vybledlýma od slunce. Nordstrum ho zařadil do kategorie mužů, co se nedají snadno zlomit. Naštěstí na palubě nezaznamenali nikoho od ozbrojených sil. Kdyby ano, museli by se ho zbavit. Ale člověk nikdy neví; těžko říct, jak daleko dokáže kdo zajít, aby ochránil pasažéry. Anebo – Quisling, nebo král – na čí straně kdo stojí?

Hodinu před Stavangerem pluli dál Severním mořem kolem jihozápadního pobřeží.

Nastal čas.

Muži se obrátili na Nordstruma, který cvrnkl do moře další cigaretu. „Tak jdeme, chlapi.“

Jens otevřel brašnu s náradím a zastrčil si pod krátký kabát jeden Bren. Druhý podal Larsovi, jednomu z Einarových mužů. Nordstrum se chopil svého Browningu. Brašny koplí pod lavici. Lars vstoupil do bufetu ve třetí třídě, kde byla shromážděná většina cestujících. Nordstrum s Einarem vystoupali na příďovou palubu a zamířili k můstku. Jens s Oddem vklouzli do záďových dveří a vydali se ke strojovně.

Před můstkem se na sebe Nordstrum s Einarem naposledy rychle podívali, načež otevřeli dveře a vstoupili. Kapitán popíjel kávu a teď od ní překvapeně zvedl zrak. První důstojník právě rýsoval kurs. Třetí důstojník, který měl na starost rádio, si čmáral do nějaké křížovky.

„Máme prosbu, kapitáne,“ pravil Nordstrum.

„Cestující nemají na můstku co dělat,“ odmávl je rukou kapitán. Třetí důstojník kvapně vyskočil, aby se jim postavil do cesty. „Máme zpoždění. Musíme dodržet jízdni řád.“

„Chápeme, že máte jízdni řád. Obávám se ale, že se budete muset opozdit ještě víc,“ prohlásil Nordstrum.

Vytasili zpod kabátů zbraně. Einar udělal krok vzad a namířil na muže Bren. Nordstrum oznámil: „Ve jménu krále přebíráme velení nad vaší lodí.“

„Mou lodí...?“ Kapitán odložil hrnek s kávou a vzdorovitě vstal. „Jak to myslíte, že přebíráte velení?“

„Tak, že ve Stavangeru stavět nebudeme. Měníme kurz. Navigační důstojníku, prosím zadejte nový cíl cesty.“

„Nový cíl?“ zopakoval kapitán vztekle. „O čem to tu sakra mluvíte? Jaký nový cíl?“

„Kus od vaší obvyklé trasy,“ odpověděl Nordstrum. „Západně. Aberdeen.“

„Aberdeen?“ vytřeštil oči kapitán. „Aberdeen je ve Skotsku! Zbláznili jste se? To je cesta na dva dny. Máme sotva dost paliva, abychom se dostali do Trondheimu. A kromě toho, jak náš kurz zmerčí Němci, rovnou nás potopí. I kdybychom dokázali plout dvakrát rychleji, nedostali bychom se ani do půli cesty.“

„Smím použít vaše rádio?“ zeptal se Einar zmateného třetího důstojníka, který pohlédl na kapitána.

„Rádio?“ zopakoval kapitán. „Němci sledují frekvence ve dne v noci. Je to tak, Svorsone?“

„Ano, pane,“ odpověděl námořník se sluchátky na uších.

„Tak mě to nechte aspoň zkusit. Kdo ví, třeba nám moje frekvence přinesou štěstí. Jakmile opustíme norské vody, budeme mít doprovod.“

„Doprovod? Ve jménu krále, říkáte...?“

„Jste patriot, že ano?“ zeptal se Nordstrum. „Nejste quisling?“

„Quisling?“ Kapitán zvedl huňatá obočí. „V minulé válce jsem bojoval s Dány proti frickům. Nejsem žádný kolaborant. Ale král nekrál,“ probodl Nordstruma pohledem, „tohle je pořád pirátství. Jestli nás chytanou, všechny nás pověsí. Jestli nás dřív nevyhodí do vzduchu.“

Nordstrum dal muži u rádia namířenou pistolí signál, aby ho pustil na své místo. „Na dohadování není čas, kapitáne. Jmenujete se Knudson, že?“

Kapitán váhavě přikývl. „Jo. Knudson.“

„Dobře. Kapitáne Knudsone, buďte se ujměte kormidla, anebo můžete strávit zbytek cesty ve své kajutě. Se zbytkem posádky zamčeným v jídelně.“

„Na palubě je sto čtyřicet pasažérů, za jejichž bezpečnost zodpovím já,“ odmítl ustoupit kapitán.

„A my nemáme v úmyslu komukoli z nich ublížit,“ ujistil ho Nordstrum. „Ani posádce.“ Zvedl palubní telefon a podal mu ho do ruky. „Změňte kurz, kapitáne. Nařídte strojovně plnou parou vpřed. Na západ.“

„Neposlechnou. Za to vám ručím.“ Nepohnul se.

„A já si myslím, že ano, pane. Věc se má tak, že právě teď je dole přesvědčují dva z mých lidí.“

Knudson si ho vzdorovitě změřil, vzal si od Nordstruma sluchátko a zamumlal si pod vousy: „Do soumraku budeme všichni po smrti...“ Stiskl tlačítko interkomu a oslovil strojovnu. „Svene, tady je kapitán. Vy tam dole máte návštěvu?“

„Ano, kapitáne. Dva muže. Ozbrojené. Co se děje?“

„Chtějí, abychom vypluli plnou rychlostí se změnou kurzu.“ Kapitán přečetl nové údaje s tvrdýma očima v barvě mořské šedi upřenýma na Nordstruma, jako by mu jimi říkal: *Tohle skončí katastrofou. Uvidíš.* Inženýr ve strojovně chvíli pochyboval, než konečně odpověděl: „Říkal jste na *západ*, kapitáne?“

„Jo. Západ.“ Odplivl si. „A plnou parou.“ Odložil sluchátko zpátky do vidlice.

„Bojím se, pane, že posádka bude muset zůstat pod zámkem,“ pokračoval Nordstrum. „Kromě obsluhy strojovny a těch, kdo se starají o jídlo, pochopitelně. Kvůli pohodlí cestujících. Jsem si jist, že rozumíte. A teď se chopte kormidla,“ pokynul Nordstrum kapitánovi.

Kapitán se nepohnul.

„Chopte se kormidla, pane.“ Nordstrum natáhl kohout na pistolí. „Nebo přísahám, že to udělám já.“

Pomalou, s rozmrzelým, ale bezmocným pohledem, který říkal: *Modlím se k Bohu, abys sakra věděl, co děláš*, položil Knudson ruce na lodní kormidlo a stočil ho doleva. *Galtesund* se s hlasitým burácením motorů začal širokým obloukem vzdalovat od pevniny.

Na palubě si toho všimlo nanejvýš několik lidí.

„Ještě jedna věc,“ sdělil Nordstrum kapitánovi. „Zbytek plavby tak bude pro všechny mnohem příjemnější...“

„O co jde?“

„Mám za to, že lodní zbraně jsou ve vaší kajutě, řádně uzamčené. Jsem si jist, že svěříte klíče tady mému kolegovi. A teď,“ opět podal kapitánovi sluchátka, „budte tak laskav a oslovte cestující, aby věděli, co je nového.“

Knudson se chopil sluchátka a vzpurně Nordstruma probodl očima. „Nikdy nás nenechají zmizet, víte. Tím si taky můžete být jistý.“

5

DALŠÍHO DNE, NĚMECKÉ POBŘEŽNÍ VELITELSTVÍ, BERGEN, NORSKO.

Major dělostřelectva Klaus Freyn si právě ulevoval na své soukromé toaletě v budově norské protivzdušné obrany, když uslyšel zaklepání na dveře kanceláře. „Okamžik, prosím,“ zavolal a snažil se vymáčkout z rozbolavělého měchýře poslední kapky. Nemoc, kterou trpěl posledních šest týdnů, ať to bylo cokoli, se těmi nepoužitelnými antibiotiky, která mu předepsali, ani trochu nezlepšila. Ten den to bylo už popáté, co musel běžet, a to byly teprve dvě hodiny odpoledne. Sykl bolestí, která se mu zařezávala do slabin. „Vydržte chvilku. Hned jsem tam.“

Jako důstojník pověřený dohledem nad pobřežním velitelstvím měl Freyn za úkol dohlížet na radar a pobřežní průzkumnou síť v sektoru Severního moře, pátrat po nepřátelských letadlech na potenciálních bombardovacích misích nebo prvních známkách útoku na pobřeží – což, jak věděl, byl nesplnitelný úkol, protože pobřeží téhle studené země bylo stejně nevyzpytatelné a neúprosné jako jeho vylučovací ústrojí. Jeho úkolem bylo odhalit možné vetřelce a poslat luftwaffe nebo torpédoborec, aby hrozbu zahnal. Anebo, pokud to byla otázka větší naléhavosti, uvědomit Německé vojenské velení v Oslu. Do této chvíle, když nepočítáme dvě cvičení, za rok vykonávání této služby nemusel Freyn zvednout telefon ani jednou.

Spláchl, umyl si ruce pod kohoutkem, porovnal si poklopec a vykročil z toalety. U jeho stolu stál poručík Holm, který měl na starosti radarovou místnost.

„Omlouvám se, pane majore,“ oslovil ho poručík, „ale je to naléhavé.“

„Volání přírody, to já se omlouvám, poručíku,“ zavrčel Freyn, přestože si byl dobře vědom toho, že se mu jeho lidé tajně smějí za to, kolik času tráví na záchodě. Pokynul rukou k hlášení. „Co máte?“

„Jedno z našich letadel zahlédlo loď, zřejmě norský pobřežní parník,“ oznámil pobočník. „*Galtesund*. Včera odpoledne měl být ve Stavangeru, ale nedorazil.“

„*Galtesund*.“ Freyn se posadil ke stolu. „A kde ho viděli?“ Rutinně přelétl očima papír. *Pobřežní parník, a naléhavé? Komu při smyslech by to připadalo zajímavé?*

„Padesát šest celých pět severní délky, tři celých pět východní šířky...“ četl poručík souřadnice.

„A to znamená...“ Freyn vzlhl k mapě, zatnul svaly v břiše a sykl bolestí.

„To znamená přímo *tady*.“ Poručík zapíchl do mapy ukazovák. „Přímou uprostřed Severního moře, pane.“

„*Severního moře?*“ Freyn vstal.

„Přesně tak, majore. A míří na západ, podle našeho letadla. Rychlost třináct uzlů. Do této chvíle ignorovali veškeré rádiové výzvy k otočení. Podle všeho se zdá, že se snaží uprchnout.“

„Upchnout...?“ Poručík teď měl plnou pozornost nadřízeného, který se obrátil k mapě na stěně. „Upchnout kam?“

„Jediná možná odpověď je podle mě Anglie, majore.“

Freynovi se sevřel žaludek. Podrážděný měchýř mu náhle přestal dělat starosti. Popadl telefon. „Dejte mi Německé vojenské velení. Kancelář generála Gräbnera. V Oslu.“

„Generála Gräbnera, pane?“ opáčila služba překvapeně.

„Gräbnera, ano, a rychle, desátníku!“ Obrátil se zpátky na poručíka Holma. „Jaké je v těch místech Severního moře počasí?“

Holm prolistoval zprávu. „Mraky ve dvou tisících metrů, zdá se. Ale rychle se blíží bouře.“

„A máme v té oblasti nějaké lodě, které by je mohly zadržet?“

„Řekli mi, že ne, Herr majore. Nejbližší torpédoborec je Z32. A ten je od nich přes dvě stě námořních mil na jih.“

Freyn se podíval zpátky na mapu. Vypočítal si přibližnou polohu pobřežního parníku. A pak torpédoborce. Z Bergenu do Skotska to bylo přes 400 námořních mil. Na to byl Freyn všechno, jen ne připraven. Při rychlosti patnácti uzlů byli od Anglie jen den a půl plavby. Nikdy je

nemůžou chytit. Snažil se odsunout bolest do nevědomí. *Co by osobní pobřežní parník dělal uprostřed Severního moře?*

Za dveřmi jeho kanceláře se ozvala služba. „Máte na lince generála Gräbnera, pane.“

Freyn zvedl telefon. Gräbner velel veškeré protivzdušné obraně v Norsku. „Herr generále, přeji vám dobrý den. Zdá se, že tu máme nějakou událost. Jeden civilní pobřežní parník se snaží uprchnout, a navíc zrovna do Anglie...“ Vysvětlil generálovi situaci spolu s pravděpodobností, že loď nikdy nechytanou. „Já nevím, pane. Nemám ponětí, proč by se do Anglie snažila dojet zrovna pobřežní osobní loď.“

Nadřízený důstojník bez otálení vyštěkal do Freynova ucha rozkazy.

Freyna jeho pokyny zarazily. „Jste si jistý, pane?“ zeptal se, a rozkaz mu byl stejně bleskově zopakován. „Rozumím, Herr generále. Budu vás informovat, jakmile se dozvím něco nového.“ Položil telefon, bledý jako stěna, prázdný pohled upřený skrz Holma do mapy.

„Potopte ho,“ sdělil svému poručíkovi.

„*Potopit*, pane?“ Nižší důstojník vypadal ohromeně.

„Slyšel jste, poručíku. Zavolejte velitelství Luftwaffe v Bergenu a předejte můj rozkaz potopit loď.“

„Herr majore, dovolu, abych vám připomenul, že *Galtesund* je civilní plavidlo pravděpodobně plné nevojenských pasažérů. Ať ho unesl kdokoliv, směl bych navrhnout, abychom vydali aspoň řádné varování a potom teprve –“

„Nerozuměl jste rozkazu, poručíku?“ vyštěkl Freyn. Osobně by mu bylo úplně fuk, kdyby ta loď doplula třeba až do zasrané *Ameriky*. Zajímalo ho jen to, aby mu už konečně dala pokoj ta bolest v měchýři. Ale rozkaz je rozkaz. A on sám byl krytý dobře. „Nařídte našim letadlům potopit loď.“ Freyn vrátil hlášení poručíkovi.

„Ano, Herr majore.“ Poručík zdráhavě přikývl a zamířil ke dveřím.

„A Holme...“

Nižší důstojník se ve dveřích otočil.

„Nesnažte se někoho z té lodi zachraňovat.“

6

NĚKDE V SEVERNÍM MOŘI. DRUHÝ DEN PLAVBY.

První noc na lodi proběhla bez incidentů, stejně jako následující ráno. Nordstrum a jeho spoluspiklenci zavřeli většinu posádky do podpalubí a na lodi ponechali pouze ty, u nichž kapitán trval na tom, že jejich úlohy jsou pro plavbu nezbytné. Pasažéři byli pochopitelně rozčilení. Báli se. Měli vztek. Byly tu obchodní schůzky, které se musely obejít bez nich, rodiny, které je bez jakékoli informace marně očekávaly ve Stavangeru a Bergenu, nemluvě o extrémním nebezpečí, v němž se cestující ocitli. Špitali si mezi sebou, že zkrátka nepřipadá v úvahu, aby je Němci nechali utéct bez použití síly. Odbojáři, jakkoli oprávněné bylo jejich jednání, pro vlastní útěk ohrožovali všechny, dokonce děti a celé rodiny.

Ale jakou měli jinou možnost? ptal se sám sebe Nordstrum. Vysvětlit všem na palubě, že to, co on a jeho muži dělají, má význam, který je pro celou válku mnohem zásadnější než všechny jejich soukromé zájmy?

Ne, jiná možnost není, věděl to. Ani žádná rozumná alternativa. Dělalí prostě, co se muselo udělat. Tohle je válka. Musejí dostat film do Anglie. Cítil v sobě jistotu, že Němci dovolí lodi, aby se bezpečně vrátila, až ji on se svými muži opustí.

Naléhal na kapitána, aby zvýšil rychlost na dvacet uzlů.

„*Dvacet uzlů?* Dojde nám uhlí, než se dostaneme do půli cesty.“

Toho rána byla na východním nebi spatřena dvě letadla s nezaměnitelnými černými válečnými kříži na křídlech. Lidé si na ně v hrůze ukazovali. „Našli nás! Všechny nás zabijete,“ obraceli se na všechny, kdo měli zbraň. Jeden nebo dva dokonce zastavili na palubě Nordstruma. „Vy víte, co se stane. Němci nás nikdy nenechají jít.“

„Na lodi jsou rodiny,“ protestovali jiní ustaraně, „ne vojáci. Co jim na nich sejde?“

Einar dál neustále volal Anglii a žádal o vzdušnou podporu a průběžně upřesňoval jejich polohu. Jenže sehnat eskadru letadel, aby doprovodila civilní loď, vyžadovalo schválení shora, a to chvíli trvalo. I při nákladu tak důležitém jako ten jejich, o kterém se přes vysílačku ani nedalo mluvit.

„Tak kde je ten váš doprovod?“ vyštěkl kapitán vyčítavě s nervózním zrakem upřeným na německá letadla. Nikdo nespouštěl oči ze stíhaček, které vysoko na nebi obkroužily loď – ne jednou, ale už dvakrát.

A pak, jako by se stal zázrak, zmizely.

Lidé se zaradovali. Třeba je nacisti nakonec přece jen nechají jít. Ale od Aberdeenu byli pořád skoro 200 mil. A každá z těchto mil bude obtěžkaná nebezpečím.

Hodiny míjely. Nebe zůstávalo čisté. „Jak jsme na tom s palivem?“ zeptal se Nordstrum na můstku kapitána.

„Vidíte to moře...“, odpověděl kapitán. A opravdu, vody byly hodinu od hodiny horší. Do boků *Galtesundu* teď narážely vlny. „A od severozápadu začíná pěkně fučet. Přímo proti nám. Dostali jsme se na dvacet uzlů. Na to nejsme vybavení. Už nemáme ani půlku paliva.“

Už ani půlku... Nordstrum chvíli v duchu počítal a uvědomil si, že při současné rychlosti by se raději měli rychle dostat do bezpečí anglických vod, než tu zůstanou sedět jako kachny na střelnici. A kdyby na to přišlo, s touhle lodí určitě nikomu neujedou.

„Volej dál,“ oslovil Einara. „Řekni jim, že je naprosto nezbytné, abychom dostali doprovod.“

„Myslíte si o sobě, že jste hrdinové, že ano?“ obořil se na ně zlobně kapitán přetékající opovržením. „Ale mně to moc hrdinské nepřipadá, ohrozit tolik nevinných životů, jen abyste mohli co – utéct nacistům a vyhnout se zatčení?“

„O to tady vůbec nejde.“ Nordstrum hájil své jednání, jak nejlépe mohl. Víc ale kapitánovi říct nemohl. „A ve válce jsou nevinní vždycky v ohrožení.“

„Tak o co tedy jde? Abychom si rozuměli, všichni si vážíme těch, kdo povstanou a bojují proti nacistům. Ale já jsem přesvědčen, že pravý Nor udělá, co může, aby ochránil životy svých krajanů. Místo aby je

ohrožoval. Právě tím se lišíme od *těch*...“ Slovo, které měl na špičce jazyka, ale nevyslovil ho, bylo „barbarů“. Nordstrum ho vycítil. „To z nás dělá Nory.“

„Vezeme něco, co je třeba předat do správných rukou,“ pronesl Nordstrum nakonec. Víc nebyl ochoten prozradit. „Něco velmi důležitého pro válku. A ty ruce se bohužel nacházejí v Anglii.“

„No, když to díky německým bombardérům skončí na dně Severního moře, nejsem si jistý, že tím svůj úkol splníte.“ Kapitán nalil dva hrnky kávy a jeden posunul před Nordstruma. „Copak nevidíte, že na lodi jsou ženy a děti? Spousta mých mužů má doma vlastní rodiny... Máte ženu, pane?“ Kapitánův tón změkl. „Jsme tu spolu uprostřed tohoto všeho a já ani nevím, jak se jmenujete.“

„Snad je to tak lepší,“ odpověděl Nordstrum. „A ne, nemám ženu. Ale kdysi...“ Už už se chystal mu říct o Anně-Lisette, ale pak se zarazil. Proč by to dělal? Aby vypadal lidštěji? Aby ukázal, čeho se sám musel vzdát? *Proč se v tom ještě hrabat*, rozhodl se.

Kapitán z něj však nespouštěl oči. „Pak to nemůžete skutečně pochopit, že ano?“

Nordstrum se napil kávy a představil si Annu-Lisette, než odvrátil zrak. „Ale já to chápu.“

Náhle zaslechl vysoko z nebe pronikavé kvílení. Zvedl zrak a zastínil si oči před sluncem. Kčertu. Ukázal na záblesky. „Messerschmitty! Dva na jedné hodině.“

„*Tři!*“ křikl Jens z venkovní paluby.

Tři německé stíhačky opsaly nad lodí rozmáchlý kruh. Potom poklesly, jedna po druhé, na pohled připravené vrhnout se střemhlav dolů.

„Vidíte?“ zrudl kapitán, tvář pokroucenou strachem. „Říkal jsem vám, že si pro nás přijdou. Kde je ten váš vzácný doprovod? Jsme perfektní bezbranný cíl. Vyhlaste poplach!“ Popadl palubní telefon a vyštěkl do reproduktorů: „*Poplach!* Mluví k vám kapitán. Všichni pryč z paluby. Rychle běžte dovnitř, lehněte si na zem a držte se dál od oken!“

Obrátili se k zádi. Všichni, kdo byli na palubě, v panice chvatně popadli své nejbližší a běželi se schovat. Odevšad se rozléhaly úzkostné výkřiky a nářky. Německé stíhačky se blížily ve strmém sestupu

a nabíraly na rychlosti, dokud nebyly méně než padesát stop nad nimi, a pak znenadání spustily střelbu do palub. Kulky trhaly dřevěná prkna staré lodi, tříštily okna, motory letadel kvílely pronikavým, ohlušujícím řevem.

„Jsme tu jak kachna na střelnici!“ překřikoval kapitán rachocení střel zavrtávajících se do jeho lodi. „Na boj nejsme stavění. Tohle dlouho nevydržíme. Co máte v plánu, sestřelit je svými samopaly a pistolemi? Musíme se obrátit.“

Stíhačky prověřšely kolem nich a začaly stoupat zpátky na nebe, zřejmě v přípravě na další přelet. Nordstrum je sledoval dalekohledem. Nebyl si jistý, co má dělat.

„Když se začneme otáčet, třeba nás nechají se vrátit,“ naléhal na něj kapitán. „Jinak při příštím přeletu shodí bomby a zaručeně nás potopí.“

„Když se otočíme, jsme mrtví tak jako tak,“ odpověděl Nordstrum, zbraň dál namířenou na kapitána, i když teď si už ani jeden z nich nemyslel, že ji použije. „Udržujte kurz.“

„Vy možná, ale na lodi je sto čtyřicet pasažérů. Jste připravený vzít si je všechny s sebou do hrobu?“

Sledovali, jak se stíhačky otáčejí, jak se od jejich stříbrných boků odráží sluneční světlo.

„Tak *jste*?“ upíral kapitán na Nordstruma neústupný planoucí pohled. „Udržujte kurz.“

Nordstrum se obrátil na Einara. Věděl, že to, co musejí dát do rukou Tronstadovi, má nejvyšší význam a může v budoucnu zachránit životy, tisíce životů. Ale v tuhle chvíli před sebou měli sto čtyřicet životů na této lodi. Norských životů. Co se stane s ním a jeho přáteli, není důležité. Zřejmě skončí v nějakém gestapáckém žaláři, nebo je ještě spíš zastřelí, sotva vkročí na břeh. *Ale ten mikrofilm...* To na něm záleželo. Kvůli němu tohle všechno dělali.

„Vracejí se!“ zavolal na ně Jens z venkovní paluby.

„Jdeme ke dnu.“ Kapitán s tragickou jistotou zavrtěl hlavou, oči upřené na letadla.

„Můžeme na ně střílet,“ navrhl Jens a natáhl závěr Brenu. Nebyla to zrovna zbraň, která by dokázala sestřelit letadlo. Snad to nemělo cenu,

ale možná by je to mohlo aspoň rozptýlit. V Songvalnu museli bojovat, i když neměli ani tolik.

„Tak dobře.“ Nordstrum konečně kývl na kapitána. „Otočte to.“

Einar se na něj obrátil. „Kurte, ne. To nemůžeme.“

„Jaká ještě zbývá naděje, Einare? Na palubě jsou celé rodiny. Otočte to.“ Nebyl připraven vzít si s sebou na dno moře sto čtyřicet lidí. Všechny nevinné. Mezi nimi děti. Obrátil se na kapitána a položil Colt na stůl. „Obraťte loď, kapitáne. Jak nejrychleji dokážete.“

„Konečně jste dostal rozum.“ Prošedivělý kapitán ostře otočil kormidlem a poslal tak celé osazenstvo můstku – a nejspíš všechny, kdo ještě na lodi stáli na nohou – úprkem doprava.

Stará loď v plné rychlosti rychle zareagovala. I oni na můstku se museli přidržet, aby zůstali na nohou. Německé stíhačky si ze vzduchu musely všimnout, co se stalo. Už měly vyhráno; snad teď loď ušetří.

Jenže letouny blížící se z nebeských výšin s kvílením motorů sestup nijak nez mírnily. Místo toho děsivým střemhlavým letem mířily přímo na loď. Každé letadlo bylo vyzbrojené stolibrovými bombami, z nichž každá dokázala starou kocábku jako tahle v mžiku smazat z povrchu oceánu.

„Do hajzlu, oni nás snad stejně potopí,“ vydechl kapitán se zrakem upřeným na blížící se letadla. „Tak to tedy ne, ne, dokud jsem tu já!“ Tvrdě strhl kormidlo zpátky doleva. Loď se natočila k letounům pravobokem. Stíhačky se na ni vrhly s děsivým kvílením. Jedna při přeletu shodila dvě bomby. Těsně minuly lodní zád a explodovaly v moři.

„Ten další nás zaručeně strefí,“ prohlásil kapitán.

Druhé letadlo se vyrovnalo k dalšímu náletu.

Einar pohlédl na Nordstruma s mírným úsměvem, který říkal: *Pro-miň, Kurte. Teď jsme vyřízení. Kéž bych tě do toho nebyl zatahl.*

Náhle Jens ukázal na nebe. „Ježíši, Kurte, podívej!“

Na západní straně se z oblak vynořilo několik zářících siluet. Zpočátku nebyly víc než ostré odrazy slunce. Ale když se začaly v těsné formaci spouštět dolů, bylo hned jasné, kdo to je.

Spitfiry. Britové.

Bylo jich šest.

Byly rychlejší a lehčí než jejich německé protějšky, které je za sebou zaznamenaly uprostřed útoku a najednou si uvědomily, že se ocitly v jasné nevýhodě, a tak zastavily útok a stočily se ostře zpátky vzhůru. Britové vyrazili za nimi, dva za každým německým letadlem. Messerschmitty, obklíčené jasnou přesilou, vystoupaly zpátky do oblak a vzdalovaly se od lodi pryč k obzoru.

„Vidíte! Tak co říkáte našemu doprovodu teď?“ křikl Einar na kapitána, divoce zavýskal, chytil starého mořského vlka za ramena a radostně s ním zacloumal. Když Němci zmizeli, Britové se prohnali lodí těsně nad přídí a naklonili křídla ke straně. Pasažéři se vyhrnuli zpátky na palubu, triumfálně mávali rukama a hlasitě se radovali.

Kapitán se otočil na Nordstruma se zmateným úsměvem plným úlevy, do tváře se mu zvolna vracela barva namísto zsinalosti, jež vypovídala o tom, jak zblízka se zadívali smrti do tváře. „Měl jsi z pekla štěstí, synku, ať se jmenuješ, jak chceš.“

„Nordstrum.“ Teď už na tom sotva záleželo. „Povězte, kapitáne, máte na lodi nějaké šampaňské?“

„Šampaňské? Asi si děláš srandu. Jsme pobřežní parníček, ne *Queen Mary*. Ale možná by se tu našla trocha aquavitu.“

„Tak sem s ním.“ Také Nordstrumovi se do tváří vrátila barva. „Řekl bych, že si zasloužíme přípitek.“

„Na Brity,“ prohlásil Einar s jiskrou v oku. Jiskrou štěstí, které dnes stálo při nich.

Nordstrum se opět chopil svého Coltu. „Ano, na Brity. Změňte kurz, kapitáne. Na západ, zase, kdybyste náhodou zapomněl,“ prohlásil a poplácal starého námořníka po zádech. „Pravidla se nezměnila.“

Zbytek plavby do Skotska už proběhne hladce.

7

Kapitán Dieter Lund na služebně policii Nasjonal Samling v Rjukanu klistoval policejním protokolem.

Před dvěma dny zmizel jeho kolega, důstojník NS jménem Oleg Rand. Ztratil se mezi terminály trajektu Tinnoset a Mæl na cestě do Raulandu. A Lund si rychle všiml, že to nebyl jen tak ledajaký důstojník NS. Byl Hird jako on, člen nejdůvěryhodnějšího oddílu Quislingovy vlády. Jakožto představený NS pro region Telemark, spadající pod místní gestapo, dostal vyšetření Randova zmizení na starost Lund, protože pohřešovaný byl norského původu. Randa naposledy viděl muž, který kontroloval jízdenky v Tinnosetu, kde Rand na trajekt nastupoval. A od té chvíle jako by se prostě vypařil. Pohřešovaný důstojník byl vyznamenaný poručík elitní gardy vyslaný na osobní misi generálem Amundsonem v Oslu, tedy jen těžko někdo, kdo by jen tak opustil své povinnosti nebo se najednou někam ztratil. Takže se evidentně něco přihodilo. Jenže už uplynuly dva dny, a stále nikdo nepromluvil. Ani nikdo z pasažérů trajektu, které se Lundovi podařilo pochyťat po přistání lodi, ani posádka. Vlastně – k jeho úžasu (a rovněž hluboké nedůvěře) – se zdálo, že si nikdo ani nevzpomínal, že by toho chlapa vůbec viděl. Nápadnou postavu v šedé uniformě Hirden, podle všech výpovědí oddaného a vyznamenaného důstojníka. Lund pochopitelně věděl, že nikdo nechce pomáhat NS, na které všichni hleděli jako na přeběhlíky, kteří se skrčili před nacisty a teď s radostí plnili jejich vůli, jako na lidi, kteří zradili krále. Jenže on měl zase své metody. Zdvojnásobený příděl pro hladového nebo zprostředkování dodání potřebného léku. Pomoc občanovi, jehož žena má bratrance, který měl drobné potíže se zákonem. A navzdory špatně skrývanému pohrdání, které vídal Lund den co den v očích těch, s nimiž na tomto místě vyrůstal a které znal už skoro třicet let, věděl, že dobrý policajt si vždycky najde nějaký ten způsob, jak prolomit mlčení veřejnosti.

Lund ho rozhodně znal.

Jeden z členů posádky, jehož příbuzný byl ve vězení kvůli nějakému malichernému obvinění z vandalismu, při výslechu konečně přiznal, že ten důstojník NS na palubě opravdu byl a že se po cestě utopil.

„Utopil?“ Lund měl konečně pocít, že se někam dostává. „Jak?“

„Říkali, že si chtěl zaplavat. Ale bylo to jasné. Shodili ho. Přes zábradlí.“

„Co to říkáte?“ Lund se rázem probral z letargie. Tohle byla vražda. Zločin proti státu. „Kdo?“ naléhal.

„Dva pasažéři.“ Námořník bezmocně pokrčil rameny. „Oblečení jako dělníci. Ale rozhodně se tak nechovali.“

„Dělníci...?“ Nebylo mnoho dělníků, kteří by měli kuráž udělat něco tak drzého a vzpurného. „Byl bych rád, kdybyste se podíval na pár fotografií,“ pronesl Lund. Otevřel zásuvku stolu a vytáhl z ní složku.

Námořník začal mumlat, že mu nemá víc co říct a že už bude muset jít. Začal se zvedat k odchodu.

„Samozřejmě. Vaše rozpaky naprosto chápu,“ přikývl Lund s předstíraným pochopením pro námořníkovu situaci a neškodně odložil desky na svůj psací stůl. „Ovšem pokud nechcete, aby vašeho příbuzného vyvedli ven, postavili ke zdi a zastřelili jen za to, že v opilosti někomu rozbil okno. To by byla přece škoda. Ale to já už neovlivním.“

Námořníkovi zmizela z tváří všechna barva. Jako by mu z nohou vyprchala síla, posadil se zpátky ke stolu.

„Dobře.“ Lund otevřel knihu plnou fotografií. „Prosím, nespěchejte.“

Popelavý muž pomalu listoval stránkami plnými tváří. Bylo jasné, že jedná proti veškerému svému přesvědčení, když zrazuje krajana. Ale hlavně že tu je. V jednu chvíli se na zlomek vteřiny zarazil nad klukovskou tváří mladého muže z Vigne, nedaleké vesnice, o kterém se vědělo, že byl jedním z těch, kdo se přidali ke Svobodné armádě. Strollman se ten rebel jmenoval. Jens. Lund námořníka zarazil, položil mu dlaň na paži, když zaznamenal jeho zaváhání, a ostře na něj upřel oči, jako by říkal: *Byl to on? Tenhle?*

Námořník konečně pomalu zvedl zrak. „To je jeden.“

Lundovi vzkypěla krev. Měl ho. „A teď ten druhý...?“ Položil fotoalbum zpátky před lodníka. Tím druhým mohl být kdokoli. Kterýkoli z tisíce, kdo s tímhle mužem bojoval v odboji. Ani nemusel pocházet tady z okolí. Jenže zatímco muž hledal dál, Lunda už stihlo něco napadnout.

Jestli jedním z nich byl ten Strollman, ten druhý mohl být docela dobře jeho přítel. A Lund věděl o jednom, který mezi těmi bojovníky taky byl. Ti dva spolu vyrůstali. Lund se vrátil k zásuvce a prohrabal se složkami. Našel mezi nimi fotografii, starou. Vystříženou ze školní ročenky, jedinou fotku toho muže, kterou měl. Ukázal na jeho tvář. „Podívejte se sem,“ poručil námořníkovi. A čekal.

Lodník pomalu vydechl a téměř nepostřehnutelně se otrásl. „Ano. Ten taky.“

„Jen tihle dva?“

Další výdech z lodníkových nozder. „Ano. Jen oni.“

„Děkuji vám.“ Lund zavřel knihu a usmál se. „Mám dojem, že důkazy proti vašemu příbuznému se nečekaně někam ztratily.“

Kurt Nordstrum.

Toho Lund taky znal. Lund chodil ve škole o rok výš, ale ve zdejších maličkých třídách znal každý každého. Včetně těch, které jste pozorovali ze zadního konce učebny a tajně jimi opovrhovali. O Nordstrumovi a jeho přátelích se vědělo, že bojovali s královým vojskem, nebo aspoň tím, co z něj zbylo. Odboj v cárech. Nejdříve napáchali Němcům spoustu neplech v horách, dokonce až u Lillehammeru a Vossu. Lund civěl na tu drsně pohlednou tvář. Vždycky to byla vůdčí osobnost, vzpomínal. Ten typ, kterého každý obdivoval. Chytit kluzkého úhoře jako on by Lundovi mohlo klidně vynést další pásek na výložce.

Ve školní třídě Lund vždycky sedával vzadu a díval se, jak všechny holky a všechna pozornost jdou k takovým jako on, lidem, co bez námahy lyžovali a uměli na všechno rychle odpovědět. Lidi jako Nordstrum jako by všeho dosahovali snadno a přirozeně. Zato vůbec nechápali, jaké to je, muset si všechno tvrdě zasloužit. Muset po všem marně hladovět. Tak na tom byl Lund, který nikdy nic nedostal bez námahy a bez pečlivého intrikování.

Kdysi cítil přesvědčení, že správnou cestou je zachránit Norsko z pasti liberalismu a zadlužení. Věděl, že slouží loutkové vládě, která prostě jen plnila vůli nacistů. Věděl, že jím většina krajanů pohrdá; dokonce i ti, kdo mu dodávali informace, to dělali obvykle pro peníze nebo kvůli nějakému prospěchu, přesně jako tehle námořník. I Trudi, jeho bouřlivá ambiciózní manželka, ho vždycky tlačila tímhle směrem. „V téhle válce ničeho nedosáhnete. Němci ji vyhrají, uvidíš.“ Tvrдила to od samého začátku. „Oni mají totiž vůli bojovat. A budou hledat takové, kteří mají stejnou kuráž jako oni. Kteří jim pomohli, Dieter. A co budeš dělat potom, až se to stane?“ Upřela na něj oči plné bodavého pohrdání. „Razítkovat průkazky a zpracovávat víza. Aspoň jednou, Dieter, musíš být na vítězné straně. Rozumíš?“ Pak zmírnila tón, láskyplně ho pohladila po temeni a přitiskla si jeho hlavu na prsa, až ucítil tvrdnutí v rozkroku. „K čemu jinému by to všechno bylo?“ říkávala. „Celé tohle hrozné krveprolití. Nepovede to k ničemu dobrému.“

Jenže doteď všechny ušlechtilé ideje, které ho na počátku provázely, stihly vyblednout. Místo toho byl vtažen do maelströmu temných skutků: mladí muži, vlastně ještě chlapi, vyvezení z domovů uprostřed noci; výslechy, při nichž běžné postupy nezabíraly; uvěznění, která končila v koncentračním táboře Grini, aby o těch lidech už nikdy nikdo neslyšel. Lund si nemohl nevšimnout všech těch odvrácených očí a nenávistných pohledů, kterých se mu dostávalo, kdykoli kráčel po ulicích svého rodného města. Jenže pravda byla taková, že předtím než oblékl šedou uniformu Hirden, si ho nikdo ani nevšiml. „Někdo musí udržovat pořádek,“ říkával těm, kdo se ptali, proč jim slouží. „Nakonec nezáleží na tom, pro koho.“

Ale teď, po dvou letech války, se všechno nějak rozplývalo. Trudi se mýlila – Němci nevyhrávali. Zdálo se, že nad věcmi ztrácejí vládu. Měli potíže udržet si teritorium, kterého se zmocnili. Jak zde, tak i na východě, proslýchalo se, kde se věci ošklivě zvrty. Ale i přes to všechno v sobě Rjukan ukrýval jakousi naději. „Zlatá husa,“ nazýval ho Lundův nadřízený z gestapa, Muggenthaler. „Husa, která nám vyhraje válku. I přes to, co se děje na pevnině.“ Ať tam v horách v továrně Norsk Hydro vyrábějí cokoliv, Lund věděl, že to musí za každou cenu obhájit a uchránit. To byla

jediná cesta, která mu doteď zůstávala otevřená. Jak může celý tenhle odporný podnik dovést ke svému a Trudinu prospěchu.

A teď mu to spadlo přímo do klína, zrovna tady, v téhle bezvýznamné, odlehlé tečce na mapě, kde musel vyrůstat ve stínech. Teď dostal svůj úkol. Ve skutečnosti neměl ani ponětí, co přesně se tam nahoře, v té továrně, děje. Jen se šeptalo, že to má tu největší vojenskou cenu. Už si život zkomplikoval dost, a teď celá jeho kariéra závisí na tom, jestli zachová při životě řádnou výrobu toho kouzelného elixíru, ať je to cokoliv. Jestli to nedokáže, dříve nebo později ho vyvlečou ven a zastřelí – když ne Němci, tak jistě jeho vlastní krajani, jestli Spojenci dostanou příležitost zvítězit.

Přesně ti, kterým v jejich snahách pomáhají tenhle Kurt Nordstrum a Jens Strollman.

Lund položil obě fotografie na stůl, pěkně jednu vedle druhé. Tohle nebyla jen vražda jeho kolegy a důstojníka. Zločin proti státu. Pro Lunda to byla otázka sebezáchovy. Zpochybnění nejjasnějšího a nejdrahocennějšího závazku, jaký si kdy v životě dal.

Ale co tady ti dva vůbec ještě dělali? Po dvou letech války.

Že by se Nordstrum přijel podívat na otce? Starý tu pořád žil, sám, ale Lundovi lidé ho hlídali a vědělo se, že na tom není moc dobře se zdravím. Útok na Hirda na trajektu určitě nebyl naplánovaný předem, spíš šlo jen o náhlé pokušení, kterému nedokázali odolat. A to bylo slabinou těchhle lidí. Byli neukáznění. Nedokázali krotit své jednání. Přesně to se jim jednoho dne stane osudným.

Ne, začínal si být Lund jistý, jestli se sem vrátili, na tohle místo s jeho skrytým významem, zcela jistě to mělo co dělat s tím, co se odehrává v té továrně.

Včera se mu dostalo na stůl hlášení o pobřežním parníku, který byl unesen na cestě do Stavangeru a který je teď podle zpráv na otevřeném moři. Ve zprávě se psalo, že podle předpokladu se snaží uprchnout do Anglie. Obyčejné pirátství, řekl si nejdříve Lund, i když musel uznat, že nepostrádalo určitou kuráž. A silnou vůli. Zachovat se tak směle, to si žádalo určitý charakter.

A náhle si byl jist, že ví, kdo za tím stojí.

Odnese svá zjištění Muggenthalerovi. I s těmi dvěma fotkami. Všechno do sebe zapadá. *Jenže proč...?* Pobřežní parníček. Kvůli čemu tak troufale riskovat?

Utéct do Anglie. To muselo mít nějaký důvod.

Možná tak Nordstruma prozatím ztratil. Ale on se určitě vrátí. A nejen proto, že tu zuří boj a ten člověk má silnou vůli. Ale hlavně proto, že takový člověk v srdci vždycky usiluje o to, co je správné, a ne jen o to rozumné a uvážlivé. A co ty dva pohánělo, nebyl pud sebezáchovy ani touha, aby si jich ostatní všimli. Lund se uchechtl: to zbývalo na takové, jako je *on*.

Ale lidi jako oni dva pohání smysl pro povinnost. Pocit, že věří v něco, co je podle nich větší než oni sami. A přesně to je jednou lapí do pastí. Tím si můžou být všichni jistí.

Romantici. Blázni.

Lund vložil fotografie do složky, tu označil razítkem OFICIÁLNÍ. BEZPEČNOSTNÍ ZÁLEŽITOSTI NS a položil ji na kraj stolu.

Nordstrum. Vždycky si musel hrát na podělaného hrdinu. Přesně jako tehdy ve škole.

Příště půjde Lund po nich, jako včela po medu.

Příště, a na to se můžou všichni spolehnout – to bude *on*, kdo hodí přes palubu *je*.

8

O dva dny později Nordstrum, Einar a Jens a jejich společníci vystoupili na molo ve Skotsku, poté co *Galtesund*, v doprovodu britského torpédoborce a flotily zvědavých rybářských lodí a téměř s poslední lopatou uhlí v kotelně, přirazila ke břehu v přístavu Aberdeen. Pasažéři se tísnili na palubách v nervózním očekávání, protože si nebyli jistí, co mohou očekávat. Měli v úmyslu vystoupit na pobřeží Norska, ne Británie.

Přímo na molo je přišel přivítat Leif Tronstad ve vojenském khaki oblečení a červeném baretu a se třemi hvězdami na výložkách. Doprovázel ho jeden civilista v tmavém svrchníku a černé buřince a jeden červeno-lící britský důstojník v parádní uniformě. Nordstrum s Einarem popřáli kapitánovi hodně štěstí a rozloučili se.

Tronstad byl v Norsku nesmírně respektovanou postavou. Byl to věhlasný vědecký mozek, který studoval v Berlíně s Bothem a Strassmannem v čele výzkumu *Uranverein*, načež se stal přednášejícím anorganické chemie na univerzitě v Trondheimu, jen aby poté, co prozradil tajemství o německé zbrani V-3, musel před Němci utéct a dostat se přes Švédsko až do Londýna. Nyní nosil hodnost majora Svobodné norské armády. Měl rovné světlé vlasy, pronikavé modré oči a vždy připravený úsměv, který byl dnes obzvlášť široký. A také dýmku, kterou s sebou neustále nosil.

„Děkujeme za doprovod,“ pravil Einar a vřele Tronstada objal, jakmile vstoupil na pevnou zem. „Přišel opravdu právě včas. Bez něj už bychom byli na dně moře.“ Představil mu ostatní členy týmu. Pro Nordstruma byla čest setkat se s tak váženým národním hrdinou. Všichni si potřásli rukama.

„Jen mě mrzí, že to trvalo tak dlouho,“ odpověděl anglicky vědec proměněný ve zpravodajce. „A že to probíhalo tak dramaticky. Ale sehnat eskadru Spitfirů kvůli norskému pobřežnímu parníčku nebylo nic snadného.“

„Radši pozdě než vůbec, jak se u nás říká,“ poznamenal Brit v kabátu, jenž se jmenoval Gubbins a kterého jim představili jako člena nějaké sekce jménem SOE. „V každém případě jsme rádi, že jste se sem všichni ve zdraví dostali. Velmi dovedný počín.“

„Doufám při Bohu, že za to stál,“ odpověděl Einar a hrábl do kapsy u kalhot. Vytáhl srolovanou tubu od zubní pasty, předmět celé té dramatické události. „Tady. Málem to skončilo na dně moře.“

Tronstad se zazubil. „Podstoupit takové nebezpečí jen kvůli osobní hygieně. To je od tebe hezké, příteli, ale musím ti bohužel sdělit, že tady ve Skotsku je zubní pasty spousta. Dokonce i ve válce.“

„Je to od Jomara Bruna. Z továrny Norsk Hydro ve Vemorku. Myslím, že ho znáš.“

„To bych měl.“ Vědec potáhl z dýmky. „Když jsem ho najal.“

„No, řekl bych, že uvnitř najdeš něco docela cenného. Řekl, že je životně důležité předat to do správných rukou.“

„A vy jste to dokázali, chlapi,“ pokýval Tronstad na pětici umouňenců v dělnických šatech, kteří před ním postávali. „A jsem si jistý, že jestli vás k tomuhle donutil Brun, pak to, co mi dáváte, za to úsilí zcela určitě stojí.“

„Co se tam nahoře ve Vemorku vlastně děje, jestli to můžu vědět?“ zeptal se Nordstrum. „Připadá mi, že touhle dobou je kolem Rjukanu víc Němců než v Berlíně.“

„Práce. Moc ošklivá práce,“ odpověděl jen. „Ale za vaše úsilí to zcela určitě stojí.“ Vložil si tubu od zubní pasty do kapsy. „Řekl bych, že teď byste se všichni rádi umyli a možná si vzali něco čistého na sebe. Třeba něco ve vojenském stylu, jestli nebudete mít nic proti?“

Dva roky bojovali v otrhaných svetrech a kožichách, v čemkoli, co je udrželo v suchu a teple. Pomyšlení na skutečné uniformy jim rozzářilo tváře. „Rádi,“ přikyvovali horlivě.

„Takže kdo z vás celý tenhle husarský kousek vlastně vymyslel?“ zeptal se teď britský důstojník, plukovník jménem Wilson. Představili jim ho jako velitele Jednotky speciálních operací Svobodné norské armády.

„Myslím, že jsem to byl asi já, pane,“ pokrčil rameny Nordstrum, nejistý, jestli ho čeká pochvala nebo pokárání, že ohrozil životy tolika

krajanů. „Kurt Nordstrum.“ Nevěděl ani, jestli má zasalutovat, nebo důstojníkovi podat ruku.

„Viděl jste boje, vojáku?“ zajímal se plukovník.

„Viděl, pane,“ přikývl Nordstrum, kterého potěšilo to oslovení po tolika měsících bez jasné hierarchie velení. „V Narviku a Tonnesonu a v Gudbrandsdalenském údolí. I jinde.“

„Tonneson?“ opáčil Trondstad s ponurým přikývnutím. „Slyšel jsem, že to tam bylo tvrdé.“

„To bylo,“ přitakal Nordstrum. „Ale drželi jsme se tak dlouho, jak to šlo.“

„A chcete v boji pokračovat, nemýlím se?“

„Pokračovat? Dokud Norsko neopustí poslední Němec, ani o den míň. Myslím, že stejně smýšlíme všichni, pane, jestli můžu mluvit za ostatní. Proto jsme taky tady.“

„Dobře. A jakou hodnost jste měl, synu,“ zeptal se britský plukovník, „v regimentu u vás doma?“

„Hodnost?“ Nordstrum pokrčil rameny. „Nakonec jsme žádné hodnosti neměli. Prostě jsme jen sloužili králi.“

„Byl seržant,“ promluvil Jens. „Ten nejlepší, jakého jsme měli.“

„Seržant, říkáte?“ Plukovník předstoupil před něj.

„Jen proto, že jsem uměl slušně střílet, pane,“ odvětil Nordstrum a šlehl po Jensovi káravým pohledem.

„Dobrá. Jestli souhlasíte, budete odteď sloužit králi jako poručík. Vítejte v Lingehe společnosti, důstojníku. A gratuluji!“

„Poručík!“ Einarovi se rozšířily oči. Přejel si zápěstím po hrudi, jako by leštil medaili, a zasalutoval. „Zachovejte klid, vojáku. I vy jste teď poručík.“

„Dva poručíci!“ zvolal Jens. „Armáda tu má zřejmě nedostatek oficiérů. Jestli nevíte, co s pásky na výložkách, pak bych rád připomněl, že jsem se také zúčastnil.“

„Vy ostatní se musíte ještě trochu přičinit,“ řekl plukovník. „Ale i vy se můžete dočkat proužků.“

„Proužky budou bohatě stačit, pane,“ zazubil se široce Jens.

„A co přesně je ta Lingehe společnost, pane?“ obrátil se Nordstrum na plukovníka. „Jestli se smím zeptat?“